

Arbejdsrapport fra
Danmarks Miljøundersøgelser
Miljø- og Energiministeriet

NR. 60

Emne: Skarver 1997

Lokalitet: Danmark

Udgivet: 1997

Naturovervågning

Datablad

Titel: Skarver 1997. Danmark.
Undertitel: Naturovervågning

Forfatter: Jörn Eskildsen, Natur-Inform

Afdelingsnavn: Afdeling for Kystzoneøkologi

Serietitel og nummer: Arbejdsrapport fra DMU nr. 60

Udgiver: Miljø- og Energiministeriet
Danmarks Miljøundersøgelser ©

URL: <http://www.dmu.dk>

Udgivelsesmåned og -år: Oktober, 1997

Redaktion: Karsten Laursen
Layout og korrektur: Jörn Eskildsen
Databehandling og figurer: Jörn Eskildsen, Thomas Bregnballe

Referees: Thomas Bregnballe, Michael Stoltze og Ole Norden

Bedes citeret: Eskildsen, J. (1997): Skarver 1997. Danmark.
Naturovervågning. Danmarks Miljøundersøgelser. 47 s. -
Arbejdsrapport fra DMU nr. 60

Gengivelse tilladt med tydelig kildeangivelse.

ISSN: 1395-5675
Tryk: DSR Tryk
Oplag: 250 stk.
Sidetæl: 47
Pris: 45 kr. (inkl. moms, ekskl. forsendelse)

Købes hos: Danmarks Miljøundersøgelser
Grenåvej 12, Kalø
8410 Rønne
Tlf. 89 20 17 00 - Fax 89 20 15 14

Miljøbutikken
Information og Bøger
Læderstræde 1
1201 København K
Tlf. 33 92 76 92 (information)
Tlf. 33 37 92 92 (bøger)

Arbejdsrapport fra DMU nr. 60

Naturovervågning

Skarver 1997 Danmark

Projekt betalt af Skov- og Naturstyrelsen,
udført af Natur-Inform og
koordineret af Danmarks Miljøundersøgelser
Afdeling for Kystzoneøkologi

Jörn Eskildsen

Miljø- og Energiministeriet
Danmarks Miljøundersøgelser
1997

Indhold

Sammenfatning	5
Summary in English	6
Indledning	7
Tak	7
Metode og usikkerhed	
Optælling af ynglebestanden	7
Dobbelregistreringer i 1997	8
Justering af 1996-tallet	9
Danmarks ynglebestand af skarver 1996	
Størrelse og udvikling	9
Koloniernes fordeling	13
Skarvernes reaktion på indvandring af ræv på Rønland Sandø	16
Antallet af ynglepar af skarver i Europa	17
Diskussion	
Føderessourcernes indflydelse	18
Andre generelle eller lokale faktorer	19
Centrale Danmark	20-24
Vorsø	20
Svanegrunden	22
Mågeøerne	22
Roholm	23
Stavns Fjord	24
Syd	25-29
Brændegård Sø	25
Hopsø	27
Kidholmene	28
Olde Nor	28
Sydøst	29-35
Ormø	30
Dyrefød	31
Søholt	32
Nakskov Fjord	33
Tyreholm	33
Malurholm	34
Even Sø	35
Nord	35-37
Toft Sø	36
Rønholm	37
Trolholmene	37
Hirsholmene	37
Vest	38-42
Fjand Ø	39
Rønland Sandø	39
Havrvig Polder	40
Melsig	40
Rotholmene	41
Venø	42
Stenklipperne/Agerø	42
Nordøst	42-46
Bognæs	43
Saltbækvig	44
Hovvig	44
Rønø/Langø ved Orø	45
Esrum Sø	45
Solbjerg Engsø	46
Gurre Sø	46
Referencer	47

Sammenfatning

Den danske ynglebestand af skarv blev i 1997 opgjort til 35.829 reder, hvilket svarer til en tilbagegang på 12,8% i forhold til 1996, hvor antallet af reder blev opgjort til 41.090.

Skarverne forsøgte i 1997 at yngle i 34 kolonier og gennemførte ynglesæsonen i 25. I 1996 forsøgte skarverne kolonidannelse på 31 lokaliteter, og det hidtil største antal kolonier etableret i et enkelt år var 37 kolonier i 1994.

I 1997 blev alle reder i 9 kolonier, svarende til 1.478 reder, forladt før æggene klækkede. Årsagerne til dette var i ét tilfælde lovlig bekæmpelse, i 3 tilfælde ulovlig bekæmpelse, i ét tilfælde uden påviselig grund og i 4 tilfælde prædation, heraf ét tilfælde med ud-sætning af ræv og mink. Antallet af kolonier, som ikke blev forladt før klækning i 1997, var derfor 25, nøjagtig som i 1996.

Der var delvis bekæmpelse af skarver i tre af de 25 kolonier, heraf én ulovlig. Dette førte til at yderligere 651 reder blev forladt.

Det er første gang i nyere tid, at skarvens ynglebestand er gået tilbage. Det er især i de største kolonier og især i det sydlige Danmark, at en tilbagegang er konstateret. Det kan skyldes, at disse kolonier har nået eller endog overskredet grænsen for områdernes bæreevne m.h.t. føderessourcer. Der er desuden sket en udjævning af størrelsesforskellen mellem de største kolonier, hvilket peger i samme retning.

Beskydning og forstyrrelse af skarverne i vinterkvartererne kan endvidere have haft indflydelse på deres kondition, og dette kan have ført til en reduceret yngleaktivitet. Det skal i den forbindelse understreges, at den konstaterede reduktion i antallet af reder fra 1996 til 1997 ikke nødvendigvis er udtryk for en tilsvarende reduktion af den totale danske bestand.

Summary

The Danish breeding population of Cormorant *Phalacrocorax carbo* was estimated at 35,829 nests in 1997. This is a decrease of 12.8% compared to 1996, when the number was estimated at 41,090.

In 1997 the Cormorants succeeded to breed in 25 colonies and made attempts in 34. Compared to 1996, the figures were 25 and 31 colonies. The highest number of successful colonies were 37 in 1994.

In 1997 a total of 2,129 nests were destroyed. In 9 localities, corresponding to 1,478 nests, the reason for this was in one locality legal regulation, in 3 illegal regulation, in one without any known reason and predation in 4 localities, one of which was due to predation by released mink and fox. Of the 25 successful colonies, partial regulation took place in 3 of which one was illegal.

It is the first time in recent years that the number of nests has decreased. It was mainly in the largest colonies and in particular in southern Denmark that the decrease was noted. The reason for this could be that the numbers in these colonies have reached or perhaps crossed the limit for the carrying capacity of the areas with respect to food resources. In addition a levelling of the size differences between the largest colonies have taken place. Both explanations point in the same direction. In addition shooting and disturbances of the Cormorants in the wintering quarters could have influenced their condition leading to a reduced breeding activity.

It shall be stressed that the reduction in nests numbers from 1996 to 1997 is not necessarily an expression of a corresponding reduction in the total Danish breeding population.

Indledning

Denne rapport præsenterer resultatet af optællinger af reder i de danske skarvkolonier 1997 og giver en vurdering af ynglebestandens størrelse.

Forrest i rapporten beskrives de generelle tendenser i bestandsudviklingen. Landet er opdelt i seks regioner, og for hver region gøres der kort rede for bestandsudviklingen. Dernæst gives for hver enkelt koloni en kort lokalitetsbeskrivelse, resultatet af optællingen og særlige forhold, en beskrivelse af metoder, udvikling, yngletidspunkt og evt. andre ynglefugle.

Tak

En række institutioner og enkeltpersoner har bidraget med oplysninger og/eller har hjulpet med optællinger. De statslige skovdistrikter har velvilligt stillet oplysninger og i enkelte tilfælde tillige mandskab eller udstyr til rådighed ved optællingerne, ligeså har Brahetrolleborg og Holsteinborg Skovdistrikter. Reservatsektionen under Skov- og Naturstyrelsen har velvilligt givet tilladelse til besøg i en række reservater, og flere lodsejere har givet tilladelse til færdsel på deres områder.

Følgende enkeltpersoner har deltaget i optællingerne, bidraget med oplysninger og/eller ydet praktisk bistand: Ole Amstrup, Oemig Andersen, Pelle Andersen-Harild, Sten Asbirk, Holger Bak, Sofija Balen, Thomas Bregnballe, Jens Bækkelund, Palle Gravbæk, Jens Gregersen, Kaj Halberg, Mogens Hansen, Poul Henrik Harritz, Poul Hald-Mortensen, Inge Jacobsen, Jens Jensen, Hans Jensen, Finn Jensen, Viggo Jensen, Kurt Due Johansen, Hans Erik Jørgensen, Erling Krabbe, Anthon Linnet, Hans Skotte Møller, Max Nitschke, Leo Windel Olsen, Niels Ulrich Pedersen, Kjeld Petersen, Solveig Schjørring, Jan Skriver, Knud Stjerne, Erik Thomsen, Anders Wulff.

Thomas Bregnballe, Jens Gregersen, Hans Erik Jørgensen, Ole Norden Andersen og Michael Stoltze har foretaget kritisk gennemlæsning af rapporten.

Metode og usikkerhed

Metoder og generelle fejlmuligheder er beskrevet i rapporten fra 1996 på side 8-11.

Optælling af ynglebestanden

Antallet af skarvpar i kolonier opgøres - i overensstemmelse med andre europæiske lande - som det antal reder, der registreres ved én optælling omkring det tidspunkt, hvor redeantallet kulminerer. Kun reder, der er mindst 1/4 færdigbygget, medregnes som reder.

Som i 1996 har Jörn Eskildsen fra Natur-Inform organiseret tællingerne og indsamlet og bearbejdet resultaterne fra disse. Optællerne på de enkelte kolonier har med enkelte rokader været de samme

som i 1996 og tidligere, og optællingerne vurderes derfor som fuldt sammenlignelige med tidligere års tællinger.

Optællingen giver altid et mindstetal for antallet af etablerede reder. I 1996 blev der foretaget en vurdering af optællingernes nøjagtighed. Der blev angivet en optællingsmargin, som bygger på en vurdering af, hvor mange reder, der kan være blevet overset. Der er i 1997 ikke foretaget en nyvurdering af, hvor stort dette tal er. De +1,6% fra 1996 er også anvendt på dette års materiale.

Dobbeltregistreringer i 1997

Der er i 1997 blevet fordrevet skarver fra 10 lokaliteter. Ud af de 10 har fordrivelsen været lovlig på de fem lokaliteter. Desuden resulterede tilstedeværelsen af en ræv på Rønland Sandø i at samtlige 1.000 par afbrød deres yngleforsøg. Tabel 1 viser et estimat over antallet af fordrevne fugle i de enkelte regioner. Det fremgår, at det er i de vestlige og nordlige regioner, at flest skarver blev fordrevet i 1997. Da mange skarver blev fordrevet tidligt på sæsonen, er det tænkeligt, at en del har etableret sig andet steds i regionen senere på sæsonen. I fire af kolonierne i Limfjordsområdet var der skarver, som påbegyndte yngleforsøg sent på sæsonen, og nogle af disse kan være fordrevet fra andre kolonier.

Region	Mennesker	Prædator	I alt
Centrale	12	ikke påvist	12
Sydlig	115	0	115
Sydøstlig	16	0	16
Nordlig	266	0	266
Vestlig	712	1000	1712
Nordøstlig	8	0	8
I alt	1129	1000	2129

Tabel 1. Vurderet antal fordrevne skarvpar - og årsagerne hertil - fra de enkelte regioner

Med baggrund i registreringstidspunkter vurderes det, at et minimum på 1.350 og maksimalt 1.930 par skarver blev fordrevet fra deres rede på et så tidligt tidspunkt, at de kunne nå at anlægge ny. Det er dog maksimalt de 1.350 par, der kunne nå at blive nyregistreret.

Det er sandsynligt at hovedparten af fuglene fra Rønland Sandø har forsøgt at etablere rede andet steds i Vestjylland eller i Limfjorden senere på sæsonen. På såvel Melsig som Rotholmene og endvidere Havrvig Polder var der stor fremgang og så stor spredning i yngle-tidspunkt, at det er nærliggende at antage, at flere af rederne var etableret af fugle, som forlod Rønland Sandø efter at prædatorerne slog sig ned der. Ligeledes er det tænkeligt, at de nyetablerede kolonier på Venø og Stenklipperne etableredes af fugle fra Rønland Sandø.

På samme vis forekommer det sandsynligt, at de 63 sent anlagte reder på Troldholmene etableredes af fugle fra Rønholm, hvor 263 par blev fordrevet før klækning.

Der er således en række indikationer på, at der i 1997 var tale om et betydeligt antal dobbeltregistreringer. Maksimalt vurderes det til 1.350 par.

Oversvømmelser i det tidlige forår på bl.a. Kolderne, Mågeøerne og Tyreholm vurderes kun at have haft begrænset indvirkning på registreringsusikkerheden.

Justering af 1996-tallet

Der er en fejl i tabel 1 i 1996-rapporten under Mågeøerne. Det rigtige tal fremgik i omtalen af Mågeøerne, men samme tal var ikke opdateret i tabel 1. Dette betyder, at totaltallet for 1996 var 41.090. Tallene er opdateret i tabel 2 i nærværende rapport.

Danmarks ynglebestand af skarver 1997

Størrelse og udvikling

Det faktiske antal talte reder i Danmark var i 1997 36.615 reder mod 40.618 i 1996.

Det reelle antal reder i Danmark kan beregnes til 35.829, idet der fratrækkes 1.350 reder som mulige dobbeltregistrerede (se tidligere afsnit) og herefter justeres med +1,6% for oversete reder.

De 35.829 reder svarer til en tilbagegang på 12,8% i forhold til 1996, hvor det reelle tal blev beregnet til 41.090.

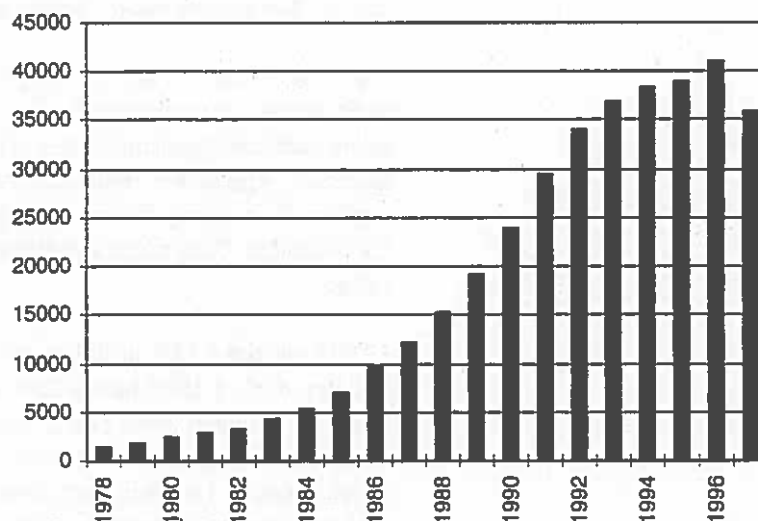

Fig. 1. Antal optalte skarvreder i Danmark i årene 1978-1997. Tallene er korrigeret for dobbeltregistreringer og justeret med +1,6% for oversete reder.

På Fig. 1 ses udviklingen i antallet af reder i Danmark i årene 1978-1997. Det fremgår, at antallet for første gang i nyere tid er gået tilbage. Antallet af optalte reder i 1997 var omtrent som i 1993.

Figur 2 viser udviklingen i antallet af kolonier i samme periode med angivelse af kolonier, som var udsat for forsøg på bekæmpelse.

Der var to skarvkolonier mere i 1997 end året før, hvilket utvivlsomt skyldes fordrivelse fra andre kolonier. Uanset dette er antallet af kolonier fortsat lavere end i 1994, hvor det hidtil største antal kolonier (37) blev registreret.

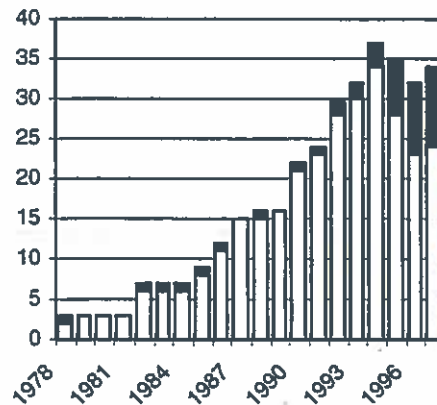

Fig. 2. Antal kolonier i Danmark 1978-1997. Den sorte del af søjlen angiver de kolonier, hvor skarven er bekæmpet. I årene indtil 1990 bestod bekæmpelsen i nedskydning af unger (på Ormø). I de senere år er der tale om fjernelse af reder. Også ulovlige bekæmpelser er medtaget.

Fremgangen i antallet af kolonier skyldes især sammenbrud af kolonien på Rønland Sandø, der formentlig førte til dannelse af kolonierne på Venø og Stenklipperne. Bekæmpelsen på Rønholm førte sandsynligvis til etablering af kolonien på Troldholmene. I Sydøstdanmark skete der også et par nykoloniseringer. Til gengæld forsvandt de tre kolonier Klægbanken, Hou Røn og Arreskov Sø - alle tre kolonier er blevet bekæmpet i de seneste år.

Fig. 3 og 4 viser, at selvom de gamle kolonier stadig er de største, så er der sket en udjævning af forskellene mellem kolonistørrelserne sammenlignet med f.eks. 1993. I hver af landets seks største kolonier yngede der mellem 2.600 og 3.700 par i 1997. Med undtagelse af Ormø og Tyreholm ligger disse kolonier geografisk langt fra hinanden. Kun nordøstregionen har ikke en koloni af den størrelse.

I 1993 var der i 37% af kolonierne mere end 1.000 reder. I 1997 var andelen 47%. I 1993 havde 23% af kolonierne under 500 reder. I 1997 var andelen 29%. Der er med andre ord en tendens til at kolonierne bliver mere ens i størrelse - små og store - mens der bliver færre kolonier i mellemstørrelsen, d.v.s. 500-1000 reder. Dette hænger givetvis sammen med bekæmpelsen. Nye kolonier får ikke lov at udvikle sig, men der forsøges hvert år etablering af nye kolonier.

Af Fig. 5 fremgår det, at de største tilbagegange har fundet sted i de gamle kolonier - Brændegård Sø, Ormø, Søholt og Vorsø. Fremgangen tegnes især af vestjyske lokaliteter som Havrvig Polder, Melsig og Rotholmene. Også Tyreholm-kolonien er gået kraftigt frem, men det modsvarer ikke den meget store tilbagegang i nabokolonieme.

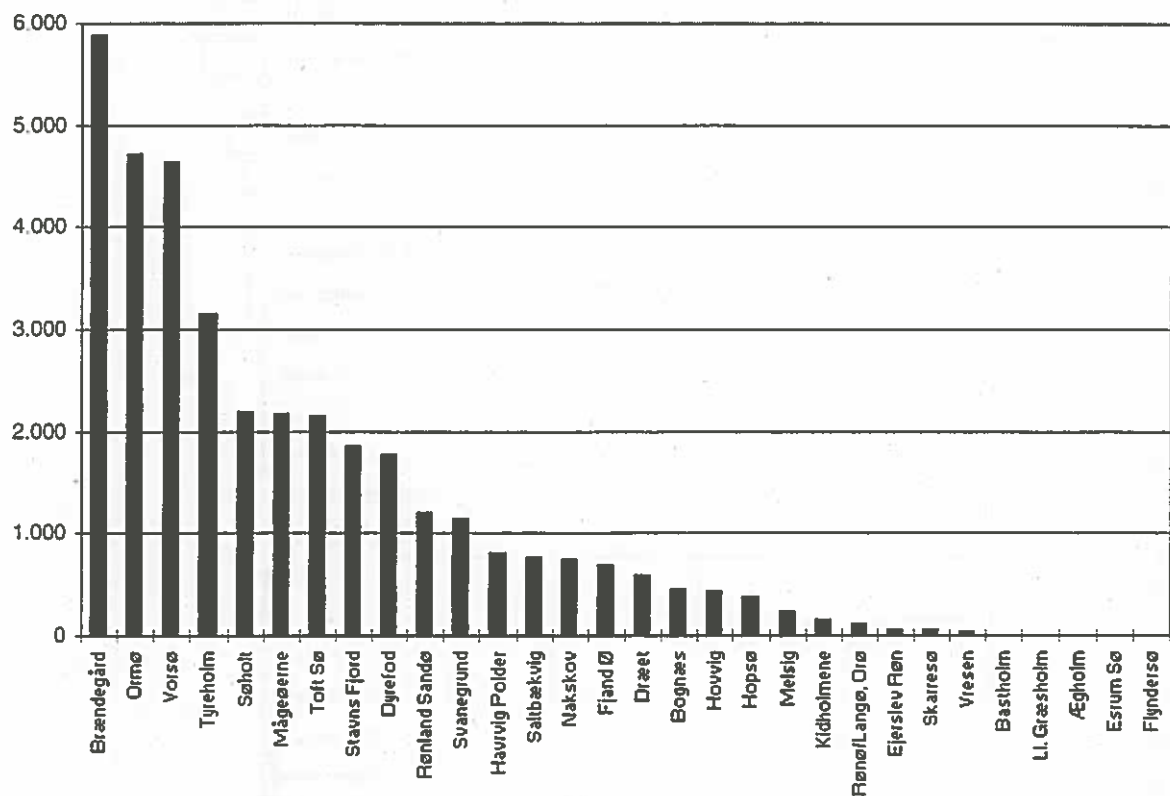

Fig. 3 Fordelingen af kolonistørrelser (antal redere) i 1993.

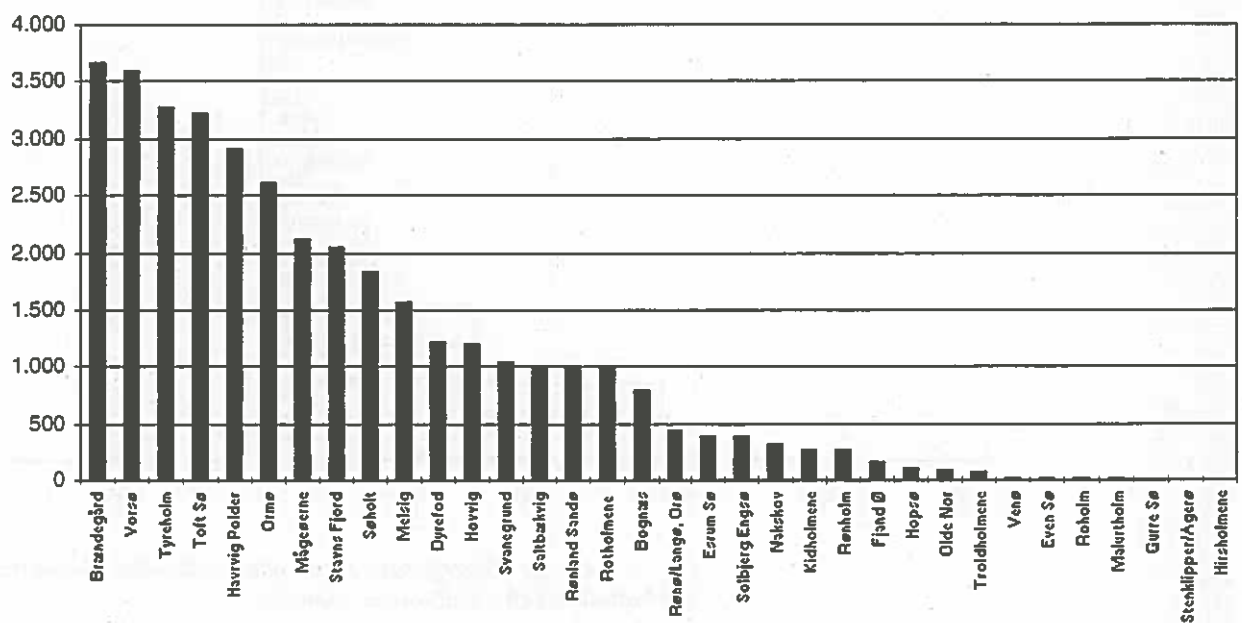

Fig. 4. Fordelingen af kolonistørrelser (antal redere) i 1997.

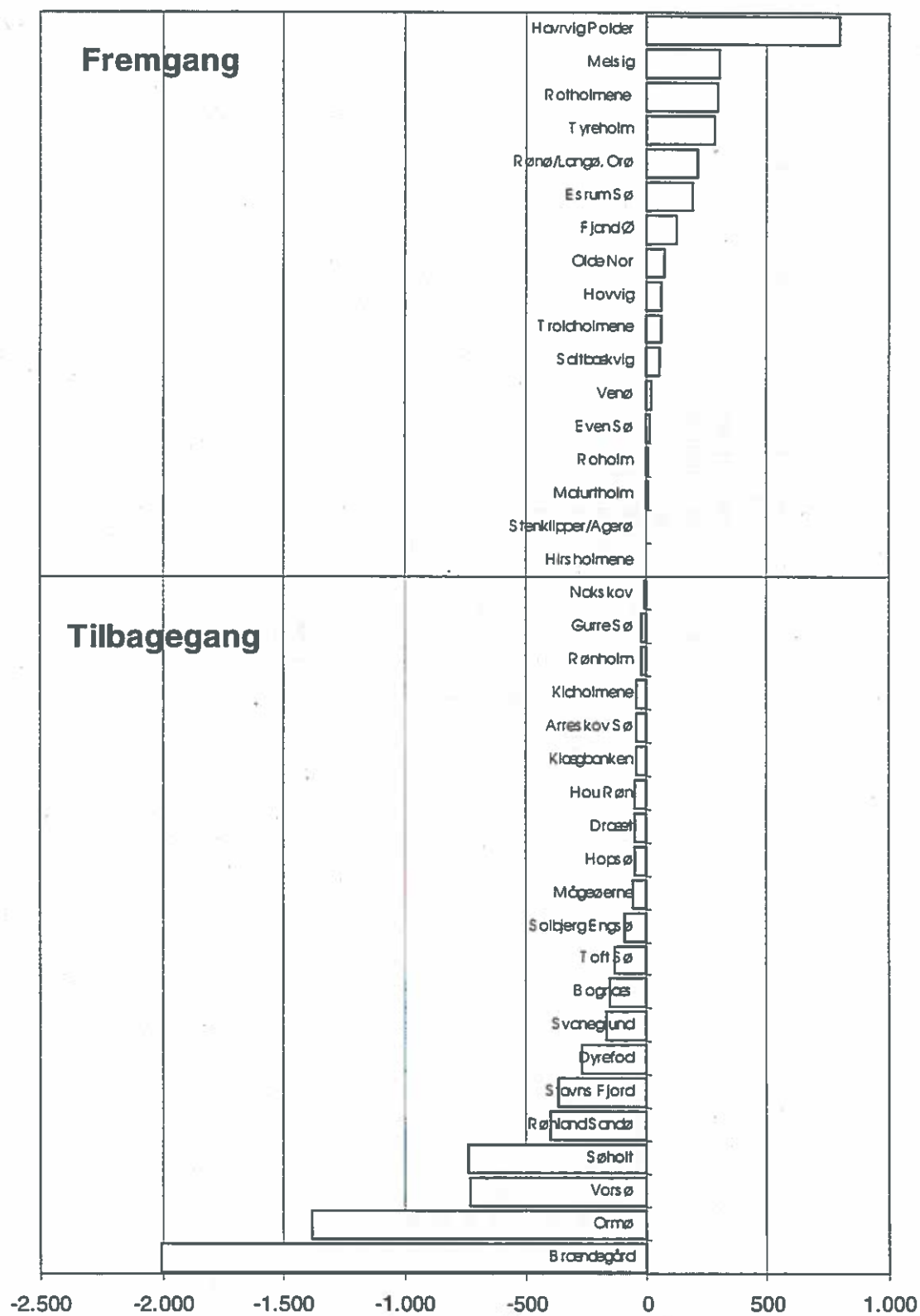

Fig. 5. Frem- og tilbagegange i antal reder i skarv-kolonierne fra 1996 til 1997 afbilledet efter ændringens størrelse

Koloniernes fordeling

Udviklingen i de enkelte kolonier i perioden 1993-1997 er vist i tabel 2. Regionsinddelingen og beliggenheden af kolonierne er vist i figur 6. Kolonierne 58-62 med i alt 85 reder er nye i 1997.

“Skønnet fejlmargen” i tabel 2 angiver maksimalt antal oversete reder ± evt. mulige registreringsfejl. I 1997 således 36.615 + 585 mulige oversete reder - 1350 mulige dobbeltregistreringer. Parantallet estimeres således til at have ligget indenfor intervallet 35.265-37.200 par. Den skønnede fejlmargen for 1997 er stor primært fordi det vurderes, at mange par yngede igen efter at have opgivet første forsøg.

I yderste højre kolonne af tabel 2 (“succes”) gives resultatet af re-deoptællingen i 1997 fratrukket det antal reder, der angiveligt er opgivet p.g.a. fordrivelse. De lokaliteter, hvor fordrivelse er erkendt, er markeret med raster. Tallene er en udspecificering af tabel 1. Totaltallet herfra kan ikke anvendes som bestandsstørrelse fordi flere af de 2.129 fordrevne skarvpar sandsynligvis har lagt om for sent i forhold til det generelt valgte optællingstidspunkt (pr. maj - pr. juni). Det indicerer dog, at det reelle totaltal ligger tættest på det mindste tal i ovenstående interval, d.v.s. 35.265 reder.

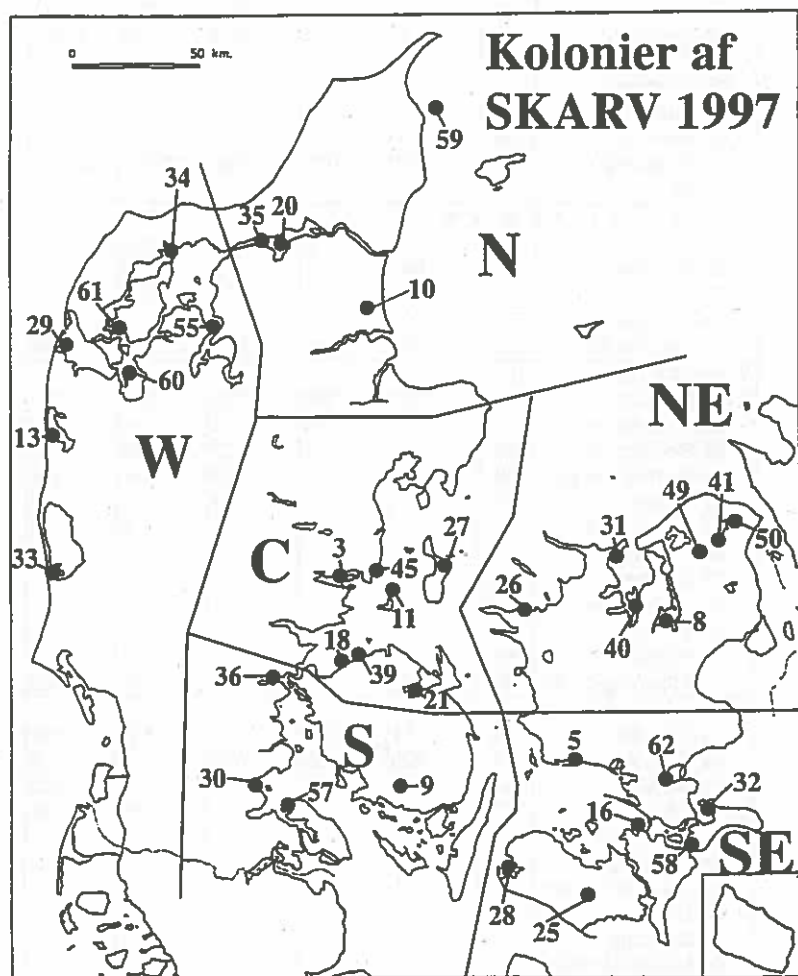

Fig. 6. Beliggenheden af skarvkolonier 1997. Numrene refererer til tabel 2. Numre fra 58-62 er nye kolonier i 1997 De seks regioners afgrænsning er angivet.

Tabel 2. Antal reder 1989-97 fordelt på kolonier og regioner. I sidste kolonne er erkendte opgivne par fratrukket. Kolonier, hvor fordrivelse er erkendt, er markeret med raster. De tal, der herved fremkommer er ikke sammenlignelige med tal fra tidligere år. Se i øvrigt side 13.

Nr. Lokalitet	Side	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	succes
Centrale region:											
3 Vorse	20	4.385	4.642	5.048	4.321	4.634	4.318	4.771	4.320	3.587	3.587
11 Svanegrund	22	250	404	674	847	1.142	1.161	1.315	1.201	1.035	1.035
18 Mågeøerne	23	1.057	1.500	1.982	1.860	2.170	2.648	2.251	2.169	2.114	2.114
21 Roholm	23									12	0
27 Stavns Fjord	24	25	430	804	1.350	1.848	2.100	2.288	2.401	2.037	2.037
39 Dræet				158	586	122	272	43	0	0	0
45 Hou Røn		0	0	0	0	8	39	43	0	0	0
46 Hoffmannsgave		0	0	0	0	0	43	61	0	0	0
Total region C	20	5.717	6.976	8.508	8.536	10.380	10.400	10.997	10.177	8.785	8.773
Sydlig region:											
9 Brændegård	25	4.080	5.064	6.943	7.087	5.874	5.732	5.543	5.661	3.659	3.659
12 Båge			70								
23 Bastholm		1.012	355	204	0	5	0	0	0	0	0
30 Hopsø	27		30	379	881	383	435	203	142	98	75
36 Kidholmene	28			6	85	162	218	250	302	267	255
42 Vresen						38	23	0	0	0	0
43 Ll. Græsholm						4	0	0	0	0	0
56 Arraskov Sø									36	0	0
57 Olde Nor	28								10	90	10
Total region S	25	5.092	5.519	7.532	8.053	6.466	6.408	5.996	6.151	4.114	3.999
Sydøstlige region:											
5 Ormø	30	4.216	5.263	4.985	5.009	4.720	4.522	3.317	3.996	2.608	2.608
16 Dyrefod	31	1.365	1.668	1.658	1.646	1.780	1.746	1.623	1.480	1.212	1.212
19 Ægholm		436	351	61	2	3	0	0	0	0	0
25 Søholt	32	617	1.415	1.587	2.167	2.185	2.034	2.250	2.574	1.833	1.833
28 Nakskov	33	7	37	266	450	741	602	464	318	314	314
32 Tyreholm	33	0	342	1.183	2.743	3.161	2.633	2.847	3.003	3.285	3.285
47 Suderø							50	320	0	0	0
48 Lindholm							1	0	0	0	0
58 Malurholm	34									10	10
62 Even Sø	35									16	0
Total region SE	29	6.641	9.076	9.740	12.017	12.590	11.588	10.821	11.371	9.278	9.262
Nordlige region:											
10 Toft Sø	36	785	1.019	1.300	1.480	2.149	2.253	2.901	3.352	3.227	3.227
20 Rønholm	37	160	81	5	40	0	30	20	284	263	0
35 Trolldholmene	37			177	240	0			0	63	63
59 Hørholmene	37									3	0
Total region N	35	945	1.100	1.482	1.760	2.149	2.283	2.921	3.636	3.556	3.290
Vestlige region:											
13 Fjand Ø	39	252	309	380	680	690	773	17	20	120	0
23 Klægbanken		0	0	0	0	0	90	155	37	0	0
29 Rønland Sandø	39		207	467	775	1.196	1.185	1.140	1.394	1.000	0
33 Havrvig Polder	40			95	226	814	988	1.296	2.104	2.905	2.369
34 Melsig	40			8	77	228	1.009	890	1.266	1.573	1.573
37 Ejerslev Røn					7	60	0	0	0	0	0
38 Flyndersø					9	1	240	92	0	0	0
53 Jordsand							15	3	0	0	0
55 Rotholmene	41							392	702	1.000	1.000
60 Venø	42									24	0
61 Stenklip./Agerø	42									32	0
Total region W	38	252	516	950	1.774	2.989	4.300	3.985	5.523	6.654	4.942
Nordøstlige region:											
8 Bognæs	43	34	145	381	645	450	515	750	950	800	800
26 Saltbækvig	44	220	222	548	520	766	952	900	947	1.004	1.004
31 Hovvig	44		3	0	88	428	882	1.101	1.139	1.205	1.205
40 Øer v. Orø	45				164	125	180	118	35	434	434
41 Esrum Sø	45				3	1	75	125	199	394	394
44 Skarresø						52	7	0	0	0	0
49 Solbjerg Engsø	46						67	403	464	383	383
50 Gurre Sø	46						16	23	26	8	0
51 Saltholm							27	116	0	0	0
52 Halleby Åmose							48	0	0	0	0
54 Arre Sø								45	0	0	0
Total region NE	42	254	370	929	1.420	1.822	2.769	3.581	3.760	4.228	4.220
Skønnet dobbeltreg.									-175	-1350	
Skønnet fejlmargen		+302	+377	+466	+537	+587	+604	+612	+650	+564	
Total Danmark		19.293	23.934	29.607	34.097	36.978	38.352	38.913	41.090	35.829	34.486
Antal kolonier		16	21	23	28	30	37	35	32	34	25

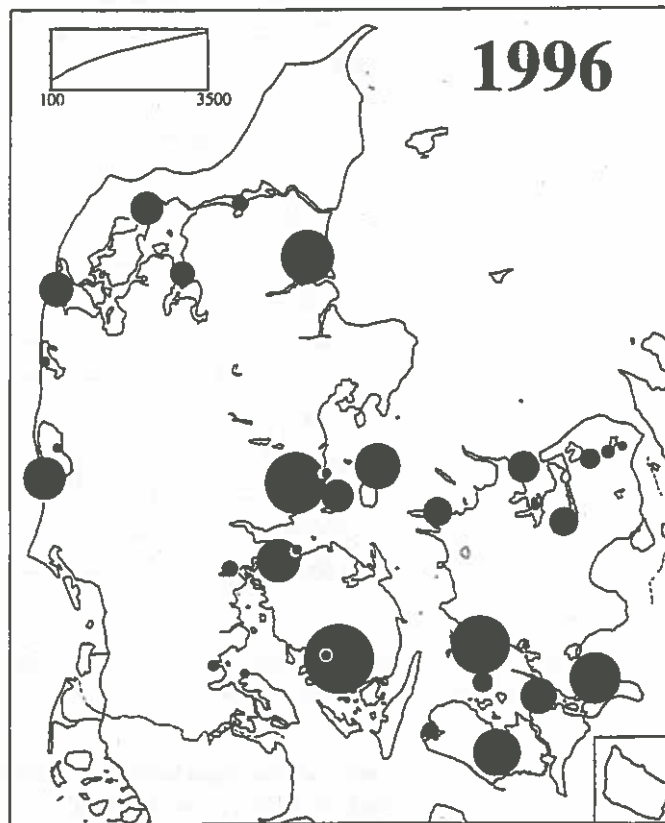

Fig. 7. Størrelse og placering af de danske skarvkolonier i 1996. Skala øverst til venstre.

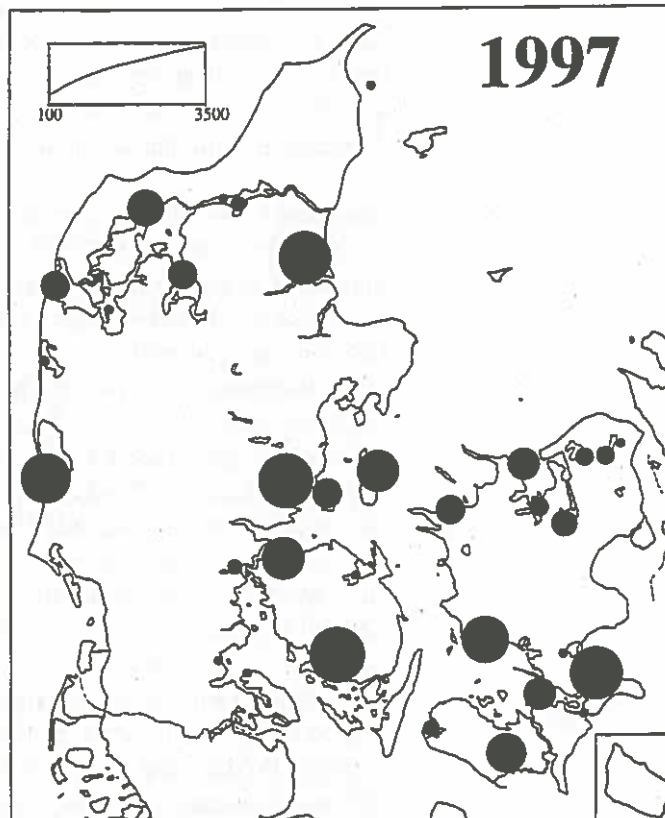

Fig. 8. Størrelse og placering af de danske skarvkolonier i 1997. Skala øverst til venstre.

I fig. 7 og 8 er koloniernes størrelse og lokalisering vist for 1996 og 1997. Figurene bekræfter tendensen fra Fig. 3, nemlig at der er sket en udjævning af størrelsesforskellen mellem koloniene i Danmark.

Fig. 9 viser tendenserne i fremgange og tilbagegange indenfor regionerne: Tilbagegangen har været stor i de tidligst koloniserede regioner - den centrale, sydlige og sydøstlige region, og en fortsat fremgang er registreret i regionerne vest og nordøst.

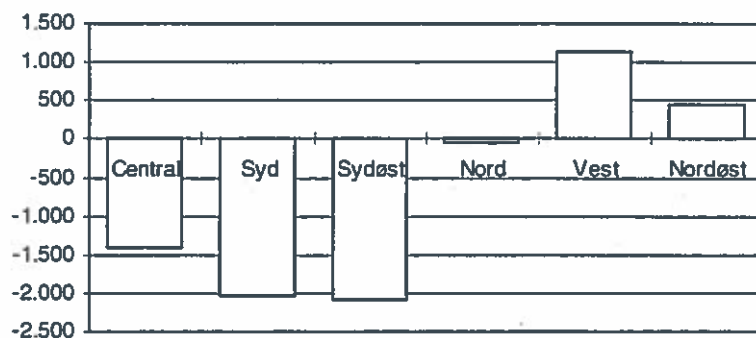

Fig. 9. Ændringen i ynglebestandene af skarv fra 1996 til 1997 i de enkelte regioner.

Skarvernes reaktion på indvandring af ræv på Rønland Sandø

Indvandring af ræv på Rønland Sandø, beliggende umiddelbart syd for den vestlige udmunding af Limfjorden, har givet anledning til etablering af flere nye kolonier i Limfjordsområdet. Optælleren på Rønland Sandø besøgte øen 9. maj, hvor næsten alle reder var forladt eller under reetablering. Der blev fundet en beboet rævegrav. Det var nærliggende at konkludere, at det var ræv, der havde forårsaget den manglende ynglesucces. Siden er der gået rygter om, at der også var udsat mink på øen. Iflg. Vildtkonsulent Ahlmann Olsen, Klosterheden Skovdistrikt, er ræven udsat af lokale. Tilstedeværelsen af mink har ikke kunnet verificeres.

Omkring 1. maj steg antallet af skarver fra 200 til det dobbelte ved Stenklipperne ved Agerø, 20 km fra Rønland Sandø. Primo juni var antallet af skarver omkring Stenklipperne steget til over 700. På øerne var der 32 reder. Midt i maj blev der konstateret en kolonietablering med 24 reder ved Venø, ca. 25 km fra Rønland Sandø. På Rotholmene, ca. 60 km fra Rønland Sandø, blev der 24. maj optalt 1.000 skarverreder, ca. 300 flere end sædvanligt. En stor del af koloniens fugle havde kun lige netop etableret rede. Også på Melsig (60 km fra Rønland Sandø) steg antallet af skarverreder med 300. En stor andel af parrene startede sent, dvs. i løbet af maj.

Det er nærliggende at betragte nykoloniseringerne af Stenklipperne og Venø samt de markante fremgange på Rotholmene og Melsig som en følge af, at skarverne på Rønland Sandø forlod denne koloni. Måske er det endda også fugle fra Rønland Sandø, der forsøgte at kolonisere Fjandø endnu engang, og det kan heller ikke udelukkes, at nogle af skarverne fra Rønland Sandø søgte helt ned til Havrvig Polder i den sydlige del af Ringkøbing Fjord, hvor bestanden endnu engang steg med fugle, der etablerede reder sent.

Antallet af ynglepar af skarver i Europa

Den seneste total-opgørelse fra Veldkamp (1997) er vist i Tabel 3. Tabellen dækker begge racer under *Phalacrocorax carbo* (*carbo et sinensis*). For Sverige, Tyskland og Tjekkiet er tallene korrigeret med nyeste data.

Foreløbige oplysninger fra Tyskland (Wilfried Knief, pers. medd.) viser, at bestanden efter at være gået tilbage fra 15.085 par i 1995 til 14.228 par i 1996 atter er i vækst. Et foreløbigt tal for 1997 er på 16.428 par.

Det mest interessante i forhold til Danmark er kolonierne i Schleswig-Holstein, og Mecklenburg-Forpommeren. I Schleswig-Holstein er antallet i 1996 og 1997 næsten identiske (ca. 2.550). I Mecklenburg-Forpommeren er der en kraftig fremgang fra ca. 8.100 til ca. 9.500 ynglepar. Måske kommer de 1.400 nye par fra de over 4.000 par, der er forsvundet fra de sydlige danske regioner?

Yderligere diskussion af dette emne må vente til vi modtager tal for 1997 fra andre nabolande, især Polen. Bestanden i Sverige gik frem fra 15.400 reder i 1995 til ca. 17.000 i 1996. I Tjekkiet er bestanden faldet til det laveste efter man indførte reguleringer i 1988. I 1995 var der 235-295 par (Petr Musil, pers.medd).

Land	Ant. kolonier	Ynglepar	År
Albanien	0	0	1993
Belgien	7	272	1995
Bulgarien	?	>1.000	1993
Danmark	35	36.651	1997
England	?	7.500	1995
Estland	8	1.390	1994
Frankrig	?	3.000	1995
Grækenland	3-4	c. 3.000	1995
Holland	30-31	16.000	1995
Hviderusland	8	850	1995
Irland	?	4.700	1987
Island	?	3.500	1975
Italien	7	493	1995
Letland	3	280	1996
Litauen	?	1.000	1995
Norge	155	24.000	1995
Polen	ca. 40	11.000	1995
Portugal	0	0	1997
Rumænien	12	15.000	1995
Rusland (Sct. Petersborg)	2	1.400	1994
Rusland (Kola området)	?	150	?
Schweiz	0	0	1997
Slovakiet	2	190-195	1995
Spanien	0	0	1995
Sverige	56	17.000	1996
Tjekkiet	3	169	1997
Tyrkiet (europæisk del)	?	?	?
Tyskland	77	16.428	1997
Ukraine	?	24.000	1993
Ungarn	>5	2.300	1990
Jugoslavien (tidligere)	?	1.925	1984
Østrig	0	0	1995
Total		>193.000	

Tabel 3. Tilgængelige yngletal for skarv (*P.c. carbo+sinensis*) i Europa (Veldkamp (1997), pers. medd. fra Tyskland, Sverige og Tjekkiet.)

Diskussion

Da det ikke ligger inden for rammerne af denne rapport at diskutere de mulige årsager til tilbagegangen i antallet af reder i 1997, vil der i det følgende blot blive knyttet en kort kommentar til de faktorer, som formodes at have spillet en rolle.

Der er to mulige hovedårsager til tilbagegangen:

1. Bestanden har nået en størrelse, hvor den ikke længere er bæredygtig i forhold til føderessourcerne og afstanden til dem.
2. Særlige generelle eller lokale forhold indvirker negativt på bestanden.

Inden for disse to muligheder vil forslag til påvirkninger kort blive omtalt.

Føderessourcernes indflydelse

- ◆ I en fuglebestand, der er nær et områdes bæreevne, vil der altid være en andel af ikke-ynglende fugle. Antallet af etablerede reder i Danmark er derfor ikke nødvendigvis ligefrem proportionalt med størrelsen af den danske bestand.

Tilbagegangen i antallet af reder i 1997 i forhold til de foregående år er givetvis et resultat af, at andelen af voksne fugle, der faktisk yngede, var lav i 1997.

Det er påfaldende, at der registreredes stor tilbagegang i kolonier, som er beliggende nær bæltet og strømområder, hvor migrerende fisk formodes at forekomme talrigt i de fleste år. Det er således muligt, at forekomsten af fisk i det tidlige forår har været lav i bæltområderne og at nogle af skarverne som en følge af dette har haft vanskeligt ved at komme i ynglekondition i det tidlige forår.

Dette kan forklare, at der i en del yngleområder (Stavns Fjord, Odense Fjord, Hov Vig m.fl.) blev set flere ikke-ynglende skarver i 1997 end tidligere.

- ◆ Der er gennem de senere år konstateret en vis udjævning af forskellen mellem koloniernes størrelse, således at de meget store kolonier er blevet mindre, og en række mellemstore kolonier er blevet større. Udjævningen kan tolkes som et resultat af, at kolonierne er ved at tilpasse sig fødepotentialet i de omkringliggende farvande. Denne tolkning bekræftes også af udviklingen i nordøsttyske skarvkolonier.

Den største tilbagegang blev registreret i kolonier, hvor skarverne typisk trækker langt for at hente føde.

I de seneste år er skarvens voldsomme fremgang stagneret. Det er forventeligt, at bestanden herefter vil komme til at svinge en del omkring en bestandsstørrelse, der nærmer sig en balance med fødeudbuddet omkring kolonierne, medmindre størrelsen af disse er begrænset af udbuddet af redepladser. Dette betyder dog ikke, at bestandsstørrelsen bliver stabil, da fødeudbuddet kan variere kraftigt uafhængigt eller afhængigt af skarvbestandens størrelse.

- ◆ Det kan ikke udelukkes, at størrelsen af bestanden af yngledygtige fugle vitterlig er gået tilbage som en følge af en faldende ungeproduktion i de senere år og/eller en faldende overlevelse blandt unge og muligvis også blandt ældre fugle.

Andre generelle eller lokale faktorer

- ◆ I visse områder af Danmark har skarven tilsyneladende svært ved at etablere sig, måske fordi fuglene forstyrres af tilstedeværelsen af mennesker. Det gælder primært områder, hvor der sent er etableret skarvkolonier. Det betyder måske, at visse farvande ikke kan udnyttes af skarverne, fordi de voksne fugle generelt skal flyve for langt efter føde til ungerne. Hvad dette angår er forholdene imidlertid ikke anderledes i 1997 end de tidligere år. Derfor må det vurderes, at det ikke har haft betydning for den nuværende ændring i bestanden.
- ◆ En stor del af de danske skarver bliver udsat for stadig øget forstyrrelse og fordrivelse i deres vinterkvarterer i Frankrig, Schweiz, Tyskland og Italien. Eksempelvis kan det nævnes, at der i vinteren 1996/97 blev skudt ca. 6.500 skarver i Bayern, 2.000 skarver i Schweiz og 4.000 i Frankrig samt et betydeligt antal i flere andre lande (T. Bregnballe, pers. medd.). I de fleste områder skydes skarverne i forbindelse med forsøg på bortskræmning, og det er sandsynligt, at et stigende antal fugle fordrives fra fødesøgningsområder, som de hidtil har kunnet udnytte forholdsvis uforstyrret. Fordrivelse kan således have haft indflydelse på skarvernes kondition, og dette kan have ført til en reduceret yngleaktivitet.

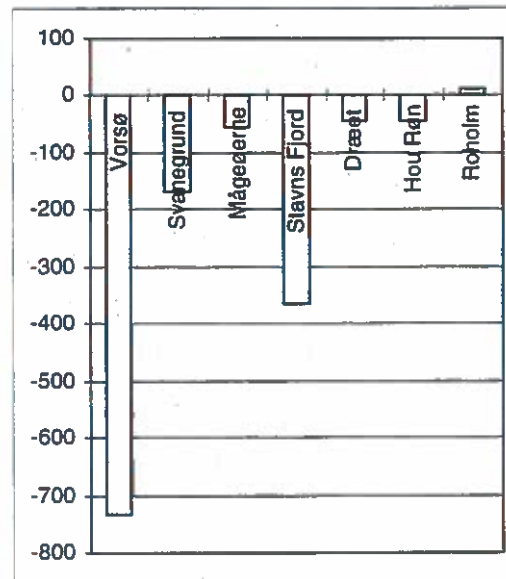
Det skal i den forbindelse understreges, at den konstaterede reduktion i antallet af reder fra 1996 til 1997 ikke nødvendigvis er udtryk for en tilsvarende reduktion af den totale danske bestand.

Centrale Danmark

Sydvestlige Kattegat

I 1997 eksisterede kolonierne: Vorsø, Svanegrunden, Mågeøerne, Roholm og Stavns Fjord.

Der optaltes 8.785 reder i perioden 30. april - 30. maj.

Figur 10. Frem- og tilbagegang i redeantal i skarvkolonierne i den centrale region 1996-1997

Udvikling i regionen

Tilbagegangen i regionen fortsatte i 1997 med 14%. Denne gang er tilbagegangen dog i overensstemmelse med landsgennemsnittet. Tilbagegangen var størst i Vorsø og Stavns Fjord kolonierne.

På Drættegrund, hvor der var skarver i 1996, var der ingen yngleforsøg i år.

Vorsø

Lokalitetsbeskrivelse

Skovklædt ø, der er naturreservat. Øen er beliggende i Horsens Fjord, Vejle Amt.

Optælling

3.587 reder blev optalt 14.-21. maj af Jens Gregersen.

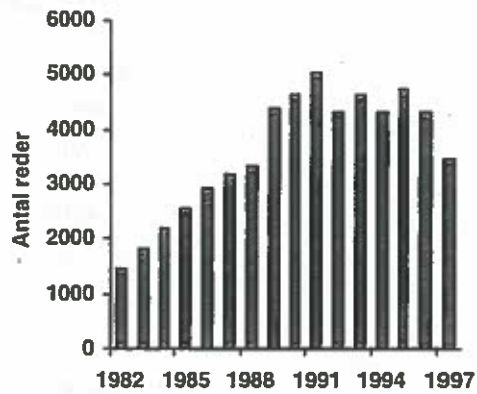
Metode

Identisk med de tidligere år.

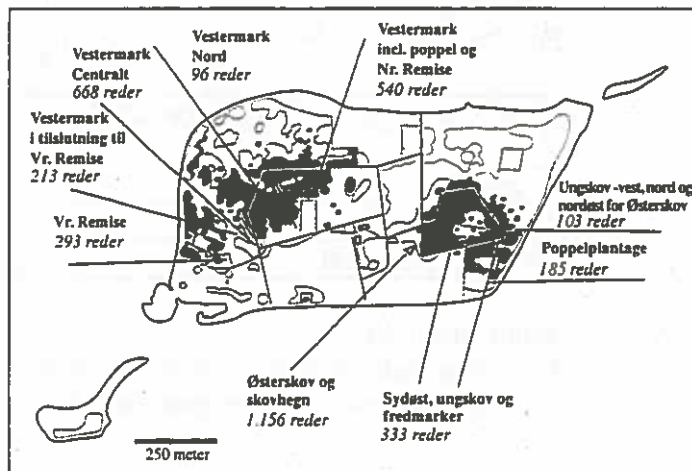
Udvikling

Kolonien er gået tilbage med 17% (4.320 i 1996) og er nu på 1988-niveau. Tilbagegangen er især sket i den lavere vegetations ved Vestermarken. I Østerskov er der mangel på redepladser.

Skarverne er præderet på rede af ræv og mår, og der er generelt stor dødelighed blandt såvel gamle som unge fugle. Rederne i de høje træer havde således størst succes.

Figur 11. Udviklingen i antallet af reder på Vorskø 1982-97

Figur 12. Fordelingen af delkolonier på Vorskø 1997.

Tabel 4. Antal reder i delområder af Vorskø-kolonien i 1996 og 1997		
	1996	1997
Østlige Vorskø:		
Østerskov og skovhegn	1.243	1156
Sydøstungskov + fredmark og sydmark	393	333
Poppelplantage	301	185
Ungskov vest-nord- og nordøst incl.	128	103
Ør. Remise	0	0
Østlige Vorskø - total	2.065	1.777
Vestlige Vorskø:		
Vr. Remise	368	293
Vestermark i tilslutning til Vr. Remise	312	213
Vestermark centralt	690	668
Vestermark nord	138	96
Vesterskov incl. poppel og Nr. Remise	747	540
Vestlige Vorskø - total	2.255	1.810
Vorskø - total	4.320	3.587

Svanegrunden

Lokalitetsbeskrivelse

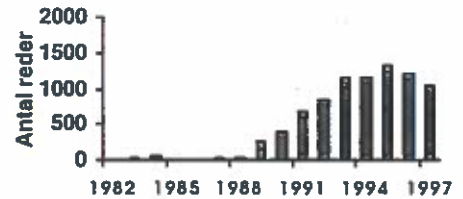
To bevoksede sandbanker beliggende i fiadvandet område mellem Samsø og Gylling Næs, Århus Amt.

Optælling

1.035 reder optalt 1. maj af Jörn Eskildsen med hjælp af Sofija Balen og Viggo Jensen.

Metode

Identisk med tidligere år.

Udvikling

En tilbagegang på 14%.

Figur 13. Udviklingen i antal reder på Svanegrunden 1982-97

Tabel 5. Antal reder i alt og i delområder af Svanegrund-kolonien i 1996 og 1997

	1996	1997
Sydsand	1.152	1.006
Nordsand	49	29
Svanegrund - total	1.201	1.035

Yngletidspunkt

Der var nyklækkede unger i ca. 20 % af rederne - ellers æg bortset fra ca. 5 reder, hvor der var ca. 3 uger gamle unger.

Øvrige optællinger

102 ederfugle, hvilket er en stor tilbagegang, dels p.g.a. dødsfald i 1996, dels p.g.a. manglende redevegetation. Havterne 4-6 par, Svartbag ca. 60 par, Sølvmåge ca. 100 par, Strandskade 4 par, Knopsvane 1 par.

Mågeøerne

Lokalitetsbeskrivelse

Øgruppe nord for Bogense, Fyns Amt.

Optælling

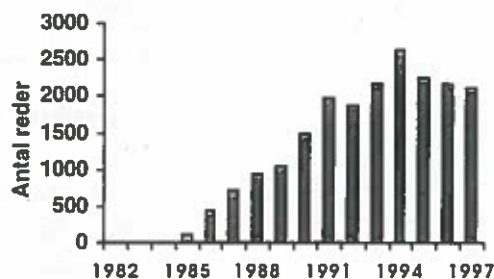
2.114 reder blev optalt 30. april af Solveig Schjørring og 1.946 reder optalt 30. maj af Jörn Eskildsen, Jens Bækkelund og Holger Bak..

Metode

Identisk med tidligere år.

Udvikling

Svag tilbagegang 2,5 % fra 2.169 reder i 1996. Ved optællingen 30. maj var der netop ved at komme unger. Optællingen en måned senere - 30. maj - gav næsten samme resultat 1.946. Det var kun i Gryden, at der blev optalt færre ved anden tælling og dette kan tilskrives større usikkerhed i tallene fra dette delområde. P.g.a. store unger blev antallet i Gryden kun vurderet.

Figur 14. Udviklingen i antal reder på Mågeøerne 1982-97

	1996	1997
Syd ø	181	80
Vestø vest	113	116
Vestø midt, inkl. gryden	938	855
Vestø øst	653	569
Stegø	284	494
Mågeøerne - total	2.169	2.114

Denne overensstemmelse i tallene tyder derfor på, at forholdene for skarverne i 1997 modsat tidligere var tilfredsstillende. Kun de laveste dele af øerne havde været oversvømmet, og det havde kun i begrænset omfang berørt skarverne.

Øvrige ynglefugle

Øvrige ynglefugle blev optalt 30. maj: knopsvane 1, edderfugl 91, strandskade 17, klyde 9, svartbag 40, sølvmåge 218, stormmåge 34, havterne 58-64 og dværgterne 1-2 par.

Roholm

Lokalitetsbeskrivelse

Ø beliggende i Odense Fjord, Fyns Amt.

Optælling

12 reder blev optalt medio maj af Kurt Due Johansen.

Udvikling

Primo maj observeredes mange skarver i Odense Fjord, og medio maj fandtes 12 reder uden indhold på Roholm. Kolonien blev aldrig til noget, da en lystfisker i havsnød måtte strande på øen. Herved forsvandt skarverne. Der var ikke kolonidannelse andre steder i fjorden.

Roholm har tidligere - 1986 og 1987 - huset ynglende skarver i lignende antal.

Stavns Fjord

Lokalitetsbeskrivelse

Øer i Stavns Fjord Samsø, Århus Amt. Kolderne er en række mindre holme med lav vegetation. Her er alle reder placeret på jorden. Yderste Holm er noget større med afgrænset trævækst. Her er alle skarv-reder placeret i træer.

Optælling

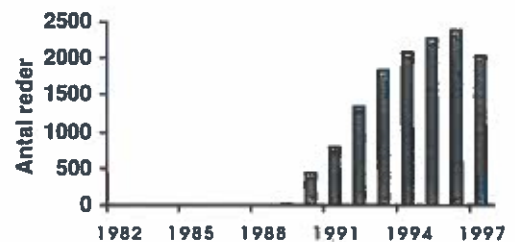
2.037 reder blev optalt 6. maj af Jörn Eskildsen & Sofija Balen.

Metode

Optællingen på Kolderne er ukompliceret, mens orienteringen under træerne på Yderste Holm kan være vanskelig. Dette års optællere havde ikke deltaget i optællinger på Yderste Holm før, og usikkerheden i afgrænsede ufremkommelige områder har måske været lidt større end tidligere (75 reder mod tidligere 20-30 reder).

Udvikling

En tilbagegang på 15% fra 2.037 reder i 1996. Tilbagegangen var størst på Kolderne, sandsynligvis som følge af en oversvømmelse 28. april, der ødelagde flere reder. Især i området omkring Yderste Holm sås mange ikke-ynglende skarver.

Figur 15. Udviklingen i antal reder ved Stavns Fjord 1982-97

På Skidenkold, hvorfra skarverne må fordrives, fandtes kun én rede.

Tabel 7. Antal reder i alt og i delområder af Stavns Fjord-kolonien 1996 og 1997

	1996	1997
Kolderne	688	430
Yderste Holm	1.713	1.607
Stavns Fjord - total	2.401	2.037

Syd

Sydfynske Øhav og Lillebælt

I 1997 eksisterede kolonierne Brændegård Sø, Olde Nor, Hopsø og Kidholmene.

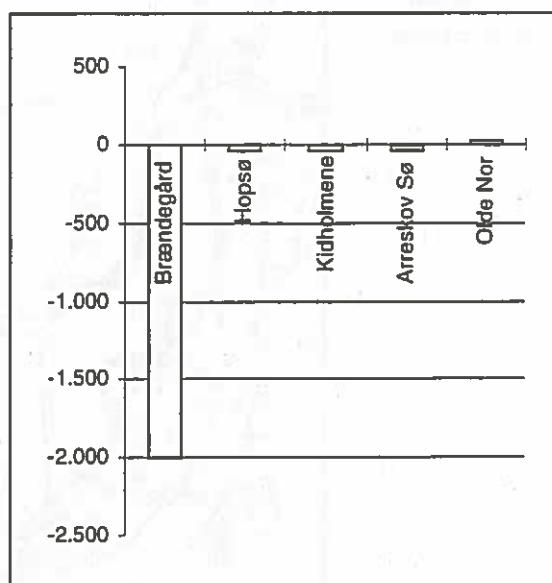

Fig. 16. Ændringen i skarv-kolonierne i den sydlige region fra 1996-1997.

Udvikling i regionen

4.114 reder blev optalt i den sydlige region. Det er en tilbagegang på 33% i forhold til 1996, hvor der taltes 6.151 reder. Det er regionens altdominerende koloni ved Brændegård Sø, der står for tilbagegangen.

Regionen oplevede ellers stagnation i 1993-1996 efter et par års kraftig tilbagegang. Brændegård Sø-kolonien er dog stadig landets største om end der kun var 170 reder flere end Vorsø-kolonien i 1997.

Ved Arreskov Sø, hvis 36 skarvreder sidste år blev fjernet, forsøgte skarven ikke at etablere koloni i år.

Brændegård Sø

Lokalitetsbeskrivelse

Skarvkolonien findes på øen i søen og langs den vestlige og sydlige søbred. Området hører under Brahetrolleborg, Fyns Amt.

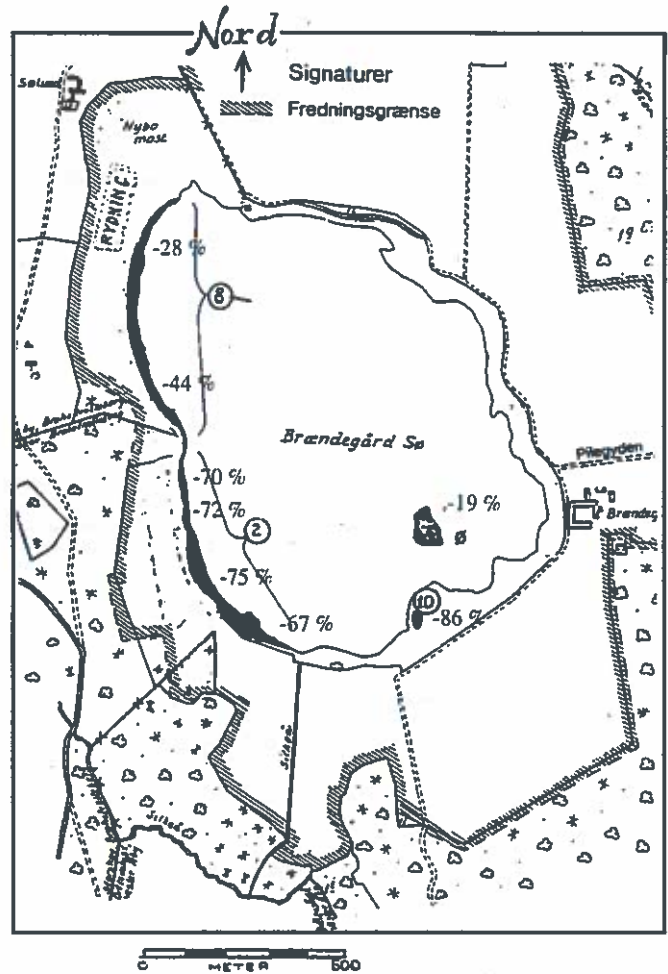
Optælling

3.659 reder blev optalt 9. maj af Jens Gregersen & Jörn Eskildsen, assisteret af Sofija Balen og Kaj Halberg.

Metode

Identisk med tidligere år.

Fig. 17. Kort over Brændegård Sø og koloniernes placering jvnf. tabel 8. Tilbagegange fra 1996 til 1997 i de enkelte delområder er angivet.

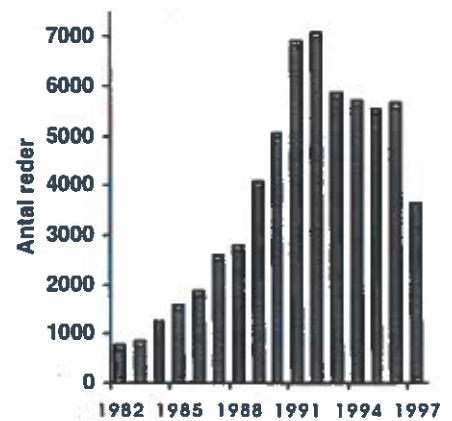

Udvikling

En tilbagegang på 35,4% i forhold til 1996 (5.661 reder). I forhold til det hidtidige maksimum på 7.087 i 1992 er koloniens størrelse altså halveret og på niveau med antallet af par i 1989/90.

På øen er tilbagegangen lidt mindre end i træerne ved søbredden nemlig 18,5% på øen mod 43% langs søbredden. Langs søbredden var alle hidtidige afsnit i brug, tætheden var blot mindre. Kolonien syd for Bøgehoved er gået mest tilbage (73%). Kolonien er nu helt væk fra skoven inde bag bredden.

Inddeling svarer til oversigter i tidligere skarvovervågningsrapporter. I sidste års rapport findes kort over de nu forladte delområder.

Figur 18. Udvikling i antal reder ved Brændegård Sø 1982-97.

Tabel 8. Antal reder i alt og i delområder ved Brændegård-kolonien i 1996 og 1997.

	1996	1997
Øen	1.839	1.498
Land		
2. Birk /el (Bøgehoved -Silkeå)	1.175	337
4. Skovfyr (Gamle)	6	0
6. Fyr / gran sydøstligst	3	0
8. Nybo Mose	2.518	1.807
10. Øst for Silkeå (el)	120	17
Total land	3.822	2.161
Total Brændegård Sø	5.661	3.659

Yngletidspunkt

Den 9. maj var enkelte unger næsten 1 måned gamle, de fleste var dog klækket inden for en uge. Der var æg i ca. 2/3 af rederne.

Hopsø

Lokalitetsbeskrivelse

Lille sø ved nordsiden af Genner Bugt, Sønderjyllands Amt. Skarvkolonien ligger langs søbredden, især mod nordøst.

Optælling

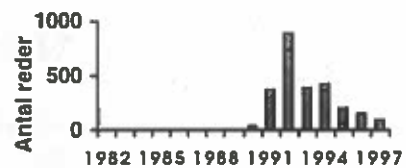
98 reder blev optalt 26. maj af Jörn Eskildsen & Sofija Balen.

Metode

Identisk med tidligere år. Optælling ukompliceret.

Udvikling

Tilbagegang på 31%. De tre koloniafsnit lå nordøst (25 reder), nordvest (56 reder) og syd for søen (17 reder). Rederne var placeret højt i træerne i den nordlige del, men lavt i den sydlige del, der er domineret af mindre træer og buske. I alle afsnit hørtes store unger den 26. maj.

Figur 19. Udvikling i antal reder ved Hopsø 1982-97.

Måske er kolonien blevet forstyrret i den nordlige del. I det nordøstlige afsnit var kun 2 af de 25 reder beboede, hvilket kunne tyde på, at fuglene især i dette koloniafsnit har været forstyrret. De forladte reder bar tydeligt præg af at have været beboet.

Kidholmene

Lokalitetsbeskrivelse

To delvis skovklædte øer i fjorden adskilt af en lille tange i Kolding Fjord, Vejle Amt.

Optælling

267 reder blev registreret 7. juni 1996 af Jörn Eskildsen & Sofija Balen. Naturvejleder Inge Jacobsen fra Houens Odden Spejdercenter (ejer) var samtidig på øen med to hjælpere for at fjerne skarvreder.

Metode

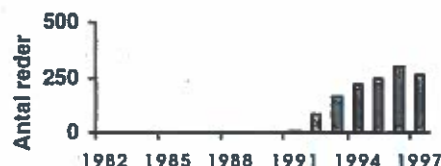
Som tidligere

Udvikling

Alle reder var placeret i træer med flest nordligst på Nordøen. På Nordøen blev der optalt 255 reder.

På den sydlige ø havde 12 par etableret reder inden 5. juni. I perioden 5-7. juni blev alle 12 reder fjernet. Rederne var højt placeret i træerne i den østlige del af Sydøen.

I de to foregående år er fuglenes forsøg på etablering af reder på Sydøen forsøgt undgået ved beskydning af voksne fugle i foråret samt fældning af redetræer.

Figur 20. Udvikling i antal reder på Kidholmene 1982-97.

Andre ynglefugle

Knopsvane 11 reder, gråand 5 par, sølvmåge 35 par, stormmåge 75 par, hættemåge 725 par, fjordterne 28 reder, strandskade 6-7 par.

Olde Nor

Lokalitetsbeskrivelse

Kolonien er placeret i sumpskov på Nordals, Gråsten Skovdistrikt, Sønderjyllands Amt.

Optælling

Reder af mindst 90 skarvpar blev optalt i perioden 1. april - 4. juni af skovfoged Leo Windel Olsen, Gråsten Skovdistrikt. I 10 reder fik fuglene lov til at yngle med succes.

Udvikling

Fra lokal side ønsker man blot at huse 10 par, hvorfor der hver 14. dag er registreret og nedtaget nytilkomne reder. Der blev fjernet 18, 25, 39, 62, 73 og 4 reder hhv. 1., 14., og 21. april, 5. og 20. maj samt 4. juni. Det mak-

simale antal reder på een gang altså 83, men skovfoged Windel Olsen vurderer, at mindst 90 par har bygget rede.

Rederne var i gennemsnit 8 m oppe i træerne, alle inden for en radius af 250 m.

Sydøst

Smålandsfarvandet

I 1997 eksisterede de syv kolonier Ormø, Dyrefod, Søholt, Nakskov Fjord, Tyreholm, Malurtholm og Even Sø. I 1995 slog 320 par skarver sig ned på Suderø, men kolonien blev bekæmpet samme år. I 1997 er der foretaget eftersøgning af ynglende skarver på alle potentielle steder for nyetablering i området, bl.a. Suderø.

9.278 reder blev talt i perioden 5. maj - 20. juni.

Udviklingen i regionen

Antallet er gået tilbage med 18% og er nu på niveau med antallet i 1990 og 1991.

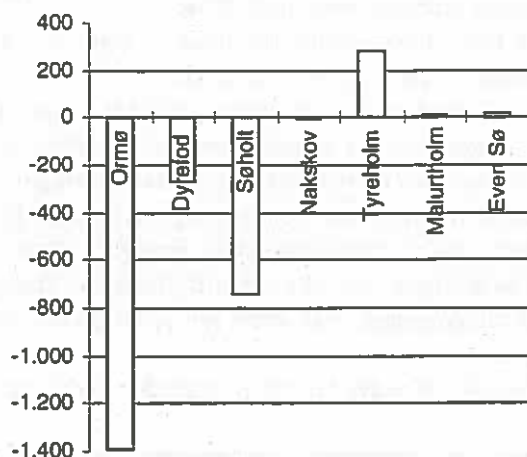

Fig. 21. Ændringen i antallet af reder i kolonierne i Region Sydøst fra 1996 til 1997.

Yngleantallet i regionen kulminerede med 12.590 par i 1993, og 1997-bestanden ligger ca. 26 % under dette niveau.

Bestanden på Ormø er gået særlig meget tilbage, og da Tyreholm-kolonien samtidig er gået frem, betyder det, at Tyreholm-kolonien nu er regionens største og landets 3. største skarv-koloni.

Ormø

Lokalitetsbeskrivelse

Skovklædt ø ved Holsteinsborg, Vestsjællands Amt.

Optælling

2.608 reder optalt 5. maj af Hans Erik Jørgensen.

Metode

Optællingen foregår i seks faste sektorer markeret af kendemærker i terrænet. For at lette orientering og inddeling, bruges plasticstrimler på de mest uoverskuelige steder.

Udvikling

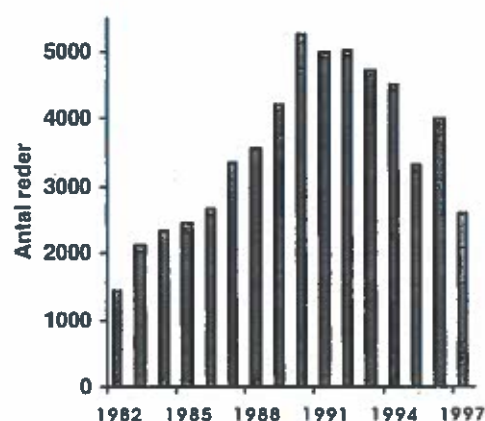
Der er tale om en stærk tilbagegang på 35% fra 3.996 reder i 1996. En del af tilbagegangen kunne skyldes, at et stort antal døde træer i de mest attraktive dele af skoven faldt før ynglesæsonen i 1967, og at der nu i visse dele af skoven er åbne partier uden træer. Mod denne teori taler, at tilbagegangen var nogenlunde ens overalt på øen, d.v.s. også i områder uden fald af træer, f.eks. i den østlige del, hvor antallet faldt med 45% på trods

af, at området ikke har været påvirket af stormfald.

Tidligere har der været menneskelige aktiviteter på øen i marts/april - aktiviteter, der kunne forstyrre redeetableringen. Det vides ikke, om der har været forstyrrende menneskelige aktiviteter på øen i 1997, men det forsinkede yngleforløb kunne tyde på noget sådant.

Udviklingen i de seks optællingssektorer fremgår af tabel 4. Det ses bl.a. at tilbagegangen har været lidt større på den nordlige del end på den sydlige del.

Antallet af reder pr. træ er ligeledes faldet fra 5,1 til 4,3.

Figur 22. Udvikling i antal reder på Ormø 1982-97.

Sektor	Ant. 1996	Ant. 1997	%-ændring
Sydvest	634	459	-28%
Syd	780	562	-28%
Sydøst	84	113	+34%
Nordøst	488	266	-45%
Nord	542	310	-43%
Nordvest	1.468	898	-39%
Total	3.996	2.608	-35%

Tabel 9. Udvikling i antal reder i alt og i de seks optællingssektorer på Ormø

Yngletidspunkt

Ud fra tilstedeværelsen af pibende, små unger og forekomst af ægskaller under rederne, anslås det, at det var mindre end 5% af rederne, der indeholdt (små) unger d. 5. maj. Andelen af reder, der var helt små (opgivne eller nybyggede) var relativt høj.

Andre ynglefugle

Fiskehejre-kolonien blev talt til 77 reder, alle placeret i den sydvestlige del af ahorn-bevoksningen. Redernes placering er ændret i forhold til tidligere, hvor mange reder var placeret i buske på den høje, åbne del af øen. Det er uvist, om tilbagegangen i antallet af ynglende skarver har medvirket til dette skift.

Dyrefod

Lokalitetsbeskrivelse

Ø med få udgæede og væltede træer i Storstrømmen ved Nordfalster, Storstrøms Amt. De stejle skrænter langs øens vest- og østside er under nedbrydning, og størrelsen af øens høje del er derfor under synlig reduktion. Antallet af døde, stående træstammer aftager stærkt fra år til år.

Optælling

1.212 reder blev optalt 7. maj af Hans Erik Jørgensen med vildtkonsulent Finn Jensen som deltager.

Metode

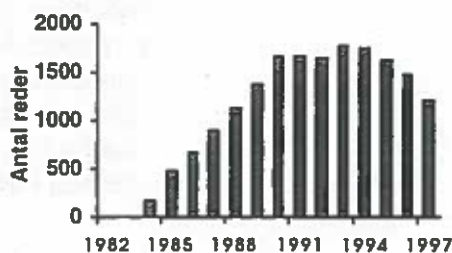
Identisk med tidligere år.

Udvikling

Tilbagegangen er fortsat i 1997 med 18% fra 1.480 reder i 1996.

Hans Erik Jørgensen vurderer, at tilbagegangen udover tilsyneladende at falde sammen med den generelle tendens, sandsynligvis også er betinget af reducerede redemuligheder p.g.a. øens nedbrydning.

1.086 reder var placeret på jorden, og 1.004 af disse var samlet på øens højeste, nordligste del. 126 reder fandtes på de tilbageværende døde træstammer på øens mellemste og sydlige del.

Figur 23. Udvikling i antal reder på Dyrefod 1982-97.

Yngletidspunkt

Som tidligere var de jordrugende fugle i den nordlige samling længst fremme. Den 7. maj var der unger i 10 % af disse reder, flest nyklækkede og indtil 1 uge gamle. 10 reder havde 10 dage gamle unger og 3-4 reder havde 25 dage gamle unger. Der var ikke unger andre steder på øen.

Søholt

Lokalitetsbeskrivelse

Alle reder er anlagt i træer og buske på tre små skovklædte holme i Mari-bosøerne, Lolland, Storstrøms Amt.

På Askø dækker skarvkolonien hele øen og de høje træer er noget nedslidte. Alligevel er der her fortsat en betydelig uudnyttet mulighed for ekspansion.

På Lindø anvender skarven kun en lille del af skoven (især sydlige skovbryn) og der konstateres ingen slidtage.

På Poulsø er der heller ikke nogen markant slidtage på trods af at skarverne udnytter hele øen.

Optælling

1.833 reder blev optalt 20. maj af Hans Erik Jørgensen med Skytte Niels Jørgensen, Søholt som deltager.

Metode

Optæller og metodik som i tidligere år.

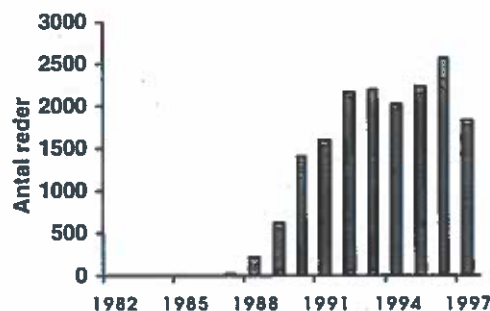
Udvikling

Kolonien er gået tilbage med 29% fra 2.574 reder i 1996.

Tilbagegangen er sket på alle tre holme (tabel 3) og der er ikke nogen forklaring herpå.

Der er rigeligt med uudnyttede redemuligheder og det lokale par havørne har næppe haft større effekt end tidligere. Ørnene har opholdt sig i området i flere år, således også under fremgangen.

Askø's 1.511 reder var fordelt på 646 træer, Lindø's 180 reder var i 87 træer og Poulsø's 142 reder var i 62 træer.

Figur 24. Udvikling i antal reder på Søholt 1982-97.

	1996	1997
Askø	2.203	1.511
Poulsø	172	142
Lindø	199	180
Søholt -total	2.574	1.833

Yngletidspunkt

20. maj var der unger i de fleste reder, på Askø endda næsten flyvefærdige unger. I andre reder var der 20-40 dage gamle unger. Ynglecyklus i Søholt-kolonien er således startet markant tidligere end andre steder i Sydøstregionen.

Andre ynglefugle

Fiskehejre	1996	1997	Redeplads
Askø	140	128	lavt i buske, især hyld
Lindø	20	37	træer
I alt	160	165	

Tabel 11. Fordeling og udvikling i fiskehejrekolonien ved Søholt

Der var store unger i mange reder, men også en del uden indhold.

Nakskov Fjord

Lokalitetsbeskrivelse

Øer beliggende i Nakskov Fjord, Vestlolland, Storstrøms Amt. Skarven yngler normalt kun på den skovklædte ø Rommerholm - i en lille løvtræsbekvoksning. I 1996 var der tillige et enkelt par på Kåreholm. Bekvoksningen er stadig intakt og rummer en del uudnyttede redemuligheder.

Optælling

314 reder blev optalt 12. maj af Hans Erik Jørgensen med vildtkonsulent Finn Jensen som deltager.

Metode

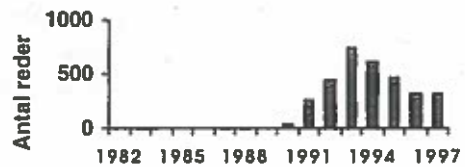
Identisk med tidligere år. Alle øer blev gennemgået.

Udvikling

Antallet er på niveau med 1996 (317 reder), stadig under halvdelen af det maksimale antal i 1993 (741 reder).

Alle reder var i år placeret i træer og kun på Rommerholm.

På Dueholm sad en gruppe skarver midt på øen, men der var ingen reder.

Figur 25. Udvikling i antal reder i Nakskov Fjord 1982-97.

Yngletidspunkt

Den 12. maj hørtes pibende unger fra ca. halvdelen af rederne.

Tyreholm

Lokalitetsbeskrivelse

Lille ø syd for Ulvshale-Nyord, Møn, Storestrøms Amt.

Optælling

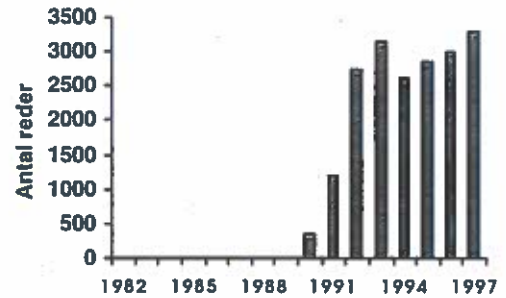
3.285 reder blev optalt 7. maj af Hans Erik Jørgensen med vildtkonsulent Finn Jensen og Benny Steinmeyer som deltagere.

Metode

Identisk med tidligere år.

Udvikling

Kolonien er gået frem med 9% i forhold til 1996 (3.003 reder). 1997-tallet overgår hidtidigt maksimum i 1993 (3.164 reder), og kolonien var i 1997 landets 3. største. Alle reder er placeret på jorden, 21 reder var dog placeret på fangstbure (ænder) og 4 reder på en bænk ved hytten.

Figur 26. Udvikling i antal reder på Tyreholm 1982-97.

Kolonien var fordelt på 27 afsnit, som var spredt udover det meste af øen. 6 af afsnittene havde over 100 reder: 734, 404, 363, 335, 161 og 143 reder. Størstedelen af øen havde været overskyldt af højvande (mere end 1 m over daglig vande) inden for den seneste måned før optællingen, og mange reder må formodes at være skyllet væk. I de sidste to uger før optællingen havde adskillige hundrede skarver samlet redemateriale på Nyord Sydeng (Benny Steinmeyer), hvorfor det må antages, at der er anlagt nye reder (omlæg) i denne periode.

Yngletidspunkt

7. maj var der i alt 40 reder med unger, og kun i de tre højestliggende (nordvestlige) koloniafsnit (1.258 reder). I to reder var der 30 dage gamle unger, i 10 reder 15-20 dage gamle unger. Resten var dag- eller ugegamle.

Andre ynglefugle

Knopsvane 94 reder, grågås 11 reder, ederfugl 91 reder, blichøne 10 reder, sølvmåge anslået ca. 500 par. Der blev også fundet en rede af grønbenet rørhøne, der vurderes at være flere.

Malurtholm

Lokalitetsbeskrivelse

Ø i Fanefjord syd for broen mellem Bogø og Sydvestmøn, Storstrøms Amt.

Optælling

10 par blev optalt primo juni og 20. juni af Kjeld Pedersen.

Rederne var placeret på jorden og havde relativt stor aldersmæssig spredning. Der var 15 unger 20. juni.

Even Sø

Lokalitetsbeskrivelse

Langstrakt sø vest for Præstø Fjord, Storstrøms Amt. Skarvkolonien findes i elletræer (ellesump) i søens sydvestlige bred.

Optælling

16 reder blev optalt 23. maj og 19. juni af Hans Erik Jørgensen.

23. maj sad der skarver omkring de 16 reder, men der hørtes ikke unger fra rederne, og der kunne heller ikke ses rugende fugle. Ved besøg 19. juni sås der kun enkelte skarver ved rederne, og fuglenes adfærd tydede på, at kolonien var opløst.

Udvikling

Lokaliteten har i flere år haft regelmæssig forekomst af skarver i ynglesæsonen. Fuglene har siddet i de mere eller mindre visne elletræer ved den sumpede søbred, men der har ikke tidligere været bygget reder.

Nord

Limfjorden og nordlige Kattegat

I 1997 eksisterede fire kolonier i området: Toft Sø, Rønholm, Troldholmene samt Hirsholmene.

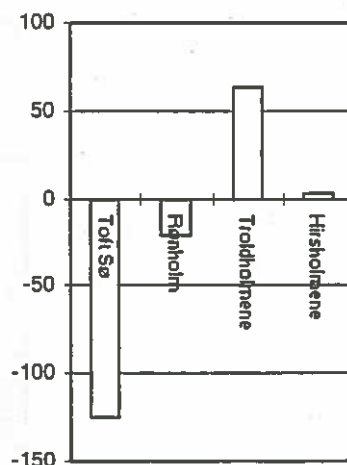
Optælling

3.556 reder blev optalt i perioden 5. maj - 30. juni.

Udvikling

Trods en fordobling af antallet af kolonier, var det totale antal reder etableret i 1997 så godt som uændret i forhold til 1996 (et fald på 40 reder, d.v.s. 1%, i forhold til 1996).

I 1996 lykkedes det 284 par skarver at gennemføre ynglecycelus på Rønholm. Et lignende antal forsøgte i år, men kolonien

Figur 27. Ændringerne i redeantal i den nordlige regions skarvkolonier fra 1996 til 1997

blev bekæmpet ulovligt allerede først i maj. Det er nærliggende at antage, at det er fugle herfra, der har genetableret kolonien på Troldholmene.

Toft Sø

Lokalitetsbeskrivelse

Sø i den nordlige ende af Lille Vildmose, Nordjyllands Amt.

Optælling

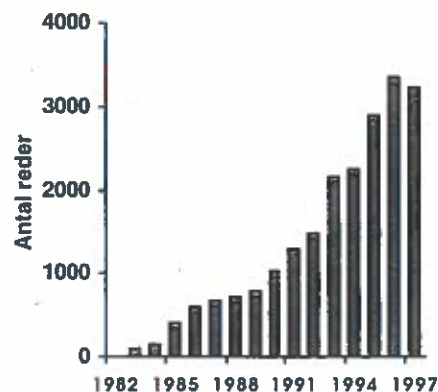
3.227 reder blev optalt 5. maj af Jens Gregersen

Metode

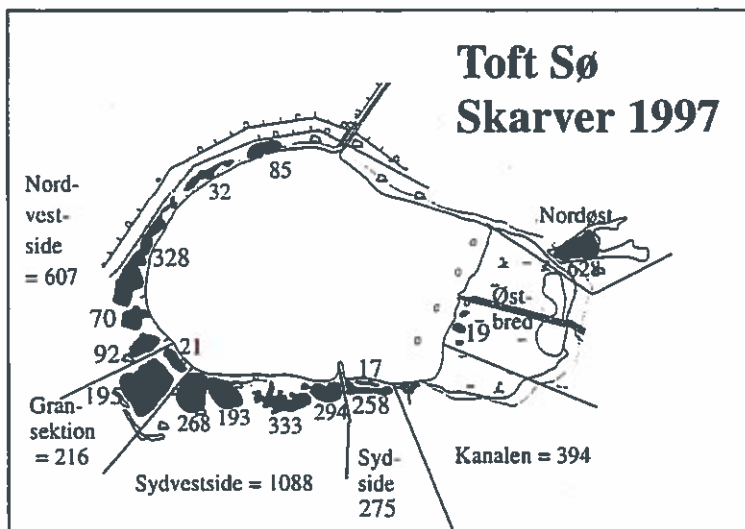
Identisk med tidligere år.

Udvikling

Sidste års markante fremgang stabiliserede sig i 1997, og der er tilsyneladende heller ikke de store forskelle i placeringen af rederne i delområderne.

Figur 28. Udvikling i antal reder ved Toft Sø 1982-97.

Figur 29. Toft Sø med indtegnede delkolonier.

Tabel 12. Antal reder optalt i alt og i delområder i Toft Sø-kolonien i 1996 og 1997

	1996	1997
Birke nordøst for sø	700	628
Østbred nord	66	17
Østbred syd	5	2
Kanalen	405	394
Sydsiden, centralt	287	275
Sydvestside	1022	1088
Gransektion i vestside	428	216
Nordvestside	439	607
Toft Sø - total	3.352	3227

Rønholm

Lokalitetsbeskrivelse

Ø i Nibe Bredning, Nordjyllands Amt.

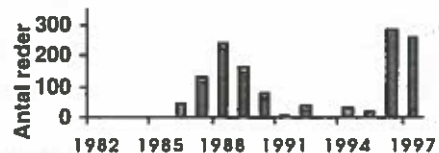
Optælling

263 reder blev optalt 11. maj af Jens Gregersen og Jan Skriver.

Metode

Alle er jordrugende fugle, og optællingen er ukompliceret.

Kolonien samt øer i området er fulgt regelmæssigt af Jan Skriver.

Figur 30. Udvikling i antal reder på Rønholm 1982-97

Udvikling

11. maj kunne det konstateres, at øen havde haft besøg af mennesker, der havde ødelagt alle reder på nær 13. I én af disse var der unger. Ved senere besøg fandt Jan Skriver alle reder ødelagte, æg smadrede, og fuglene var væk.

Troldholmene

Lokalitetsbeskrivelse

Ø i Limfjorden, Nordjyllands Amt.

Optælling

63 reder blev optalt 7. juni af Jens Gregersen, Jan Skriver og Ivar Høst.

Udvikling

Kolonien var under etablering 7. juni, 3-4 reder var uden æg, resten med 1-4 æg. I følge Jan Skriver, der tilså kolonien senere, var ynglesuccéen optimal.

Sidst skarven ynglede på Troldholmene var i 1991: 177 par, 1992: 240 par.

Hirsholmene

Øer i Skagerrak

Optælling 26. juni fandt opsynsmand Kurt Pedersen 3 reder på Kousholm Rederne var under etablering, men blev fjernet 30. juni.

Normalt raster der ca. 300 skarver i området, men det er første gang yngleforsøg er påvist.

Vest

Vestjyske fjorde og vestlige Limfjord

I 1997 eksisterede de fem gamle kolonier: Fjand Ø, Havrvig Polder (Olsens Pold og Vinterleje Pold), Melsig, Rotholmene og Rønland Sandø og to nye kolonier Stenklipperne/Agerø og Venø.

Optælling

6.654 reder blev optalt i perioden primo april - 2. juni.

Udvikling

Udviklingen i regionen blev i 1997 præget af, at alle skarver på Rønland Sandø måtte opgive at yngle. Ræve havde invaderet øen. Mindst 1.000 par skarver forsøgte at yngle på Rønland Sandø. Det er nærliggende at antage, at den voldsomme fremgang på Rotholmene, Melsig og Havrvig Polder samt nykoloniseringerne på Fjandø, Agerø og Venø til dels skyldtes at fugle fra Rønland Sandø forsøgte sig igen andetsteds efter at være blevet fordrevet af ræven. Den store spredning i yngletidspunkt taler for dette.

Der er tale om en fremgang for regionen på 20% i forhold til 1996 (5.523 reder). Selvom man må formode, at det konkrete antal ynglepar er noget lavere som følge af problemerne på Rønland Sandø, er fremgangen altså reel.

Havrvig Polder, der består af Olsens Pold og Vinterleje Pold, havde størst fremgang - ikke blot i regionen, men i hele Danmark i 1997.

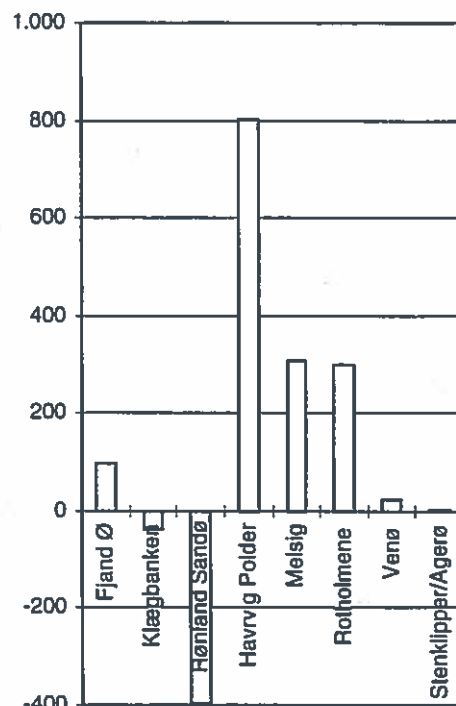

Fig. 31. Ændringerne i antal reder i de vestjyske skarvkolonier 1996-97.

Fjand Ø

Lokalitetsbeskrivelse

Ø i sydligere del af Nissum Fjord, Ringkøbing Amt.

Optælling

120 reder blev optalt 30. maj og 9. juni af Jens Overgaard Christensen.

Udvikling

Der var ingen tegn på kolonidanelse på Fjand Ø i det tidlige forår, oplyser opsynsmand Hans Jensen.

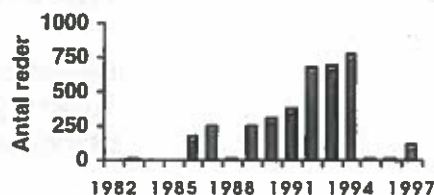
Den 30. maj taltes 120 reder i øens nordøstende. Kolonien var da stadig kun under etablering.

Gennemsnitligt antal æg pr. rede

var blot ét. Rederne var udsat for stærk prædation af sølvmåge.

Ved besøg 10 dage senere var kolonien opgivet og fuglene væk. Optæller vurderer, at fuglene ikke var tilstrækkelig motiverede til at gennemføre rugning.

Det er sandsynligt, at kolonien er etableret af fugle, der er fordrevet fra Rønland Sandø eller Vinterleje Pold.

Figur 32. Udvikling i antal reder på Fjandø 1982-97.

Rønland Sandø

Lokalitetsbeskrivelse

Ø i Nibe Bredning, Ringkøbing Amt.

Optælling

Ca. 1.000 reder blev optalt 9. maj af Niels Ulrich Pedersen.

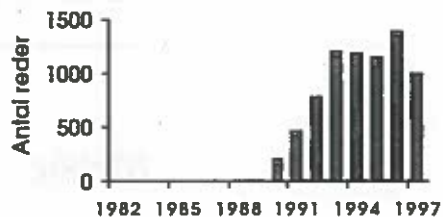
Metode

Identisk med de tidligere år. Øen er med jævne mellemrum tilset fra land. Øen atter besøgt 5. juli.

Udvikling

9. maj var de fleste af rederne opgivet og under nedbrydning pga. nyetablering af reder. Redematerialet lå derfor spredt, og antallet af reder blev skønnet bl.a. ud fra antallet af fugle i området. Det reelle tal ynglefugle, der har påbegyndt på

øen kan derfor nemt have været større. Kun 10 reder fandtes med æg.

Figur 33. Udvikling i antal reder på Rønland Sandø 1996 og 1997.

Der fandtes en rævegrav med friske spor af ræv.

I løbet af juni var der stadig 30-40 par, der forsøgte at gennemføre ynglecyklus. Men ved besøget 5. juli kunne det konstateres, at der ikke kom unger ud af yngleforsøgene på Rønland Sandø i 1997.

Havrvig Polder

Lokalitetsbeskrivelse

To øer - Olsens og Vinterleje Polder - med lav vegetation beliggende tæt på Ringkøbing Fjords vestside, Ringkøbing Amt.

2.905 reder blev optalt 1. maj af personalet på feltstationen Tipperne.

Metode

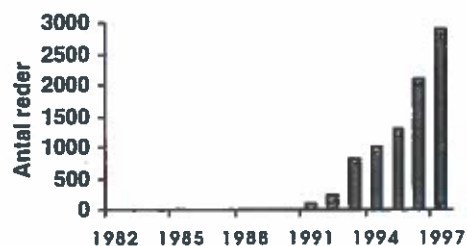
Identisk med tidligere

Udvikling

Tidligere er de to delkolonier beskrevet selvstændigt, men strukturelt er der tale om én koloni. De to koloniafsnit administreres forskelligt, fordi Vinterleje Pold først blev taget i brug sidste år, og derfor bekæmpet. Således også i 1997. Der kom således ikke unger ud af nogle af de

536 reder. Siden må enkelte have lagt om, for ved besøg først i juli bemærkede Ole Amstrup fra Tipperne én rede med unger.

På Vinterleje Pold lå alle 536 reder samlet i én delkoloni. På Olsens Pold var de 2.369 reder fordelt på 18 afsnit.

Figur 34. Udviklingen i antal reder på Havrvig Polder 1982-97.

Tabel 13. Antal reder i alt og i delkolonier af Havrvig Polder i 1996 og 1997

	1996	1997
Olsens Pold	1.973	2.369
Vinterleje Pold	131	536
I alt = Havrvig Polder	2.104	2.905

Melsig

Lokalitetsbeskrivelse

Ø i Arup Vejle, Viborg Amt.

Optælling

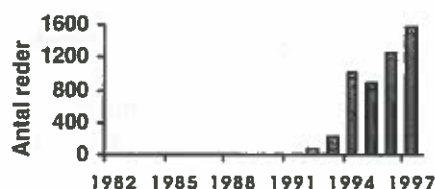
1.573 reder blev optalt 27. maj af Poul Hald-Mortensen assisteret af personale på Vejlernes Feltstation.

Metode

Identisk med tidligere.

Udvikling

Fremgang på 24% i forhold til 1996 (1.266 reder). Der var stor spredning i yngletidspunkt. Både næsten flyvefærdige unger og nyetablerede reder sås samtidig. Det er nærliggende at antage, at kolonien er suppleret med fugle, der er fortrængt fra enten Rønland Sandø eller Rønholm.

Figur 35. Udvikling i antal reder på Melsig 1982-97.

Rotholmene

Lokalitetsbeskrivelse

Øer med lav vegetation nær Hvalpsund, Limfjorden, Viborg Amt. Skarvkolonien findes på Store Rotholm.

Optælling

1.000 reder blev optalt 24. maj af Anders Wulff, Feldborg Skovdistrikt.

Metode

Identisk med tidligere år. Anders Wulff besøgte også øerne primo april.

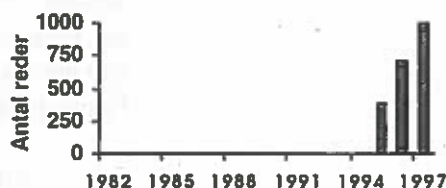
Udvikling

Fremgang på 42% i forhold til 1996 (702 reder). I forhold til 1995 er fremgangen voldsom (155%).

Der var meget stor spredning i yngletidspunkt, idet der var meget store unger og nyetablerede reder den 24. maj. Ved besøg

primo april var der blot 300 fugle omkring øerne. Det er derfor nærliggende at antage, at fremgangen især skyldes tilskud af fugle, der har haft uheld på Rønland Sandø eller Rønholm.

Kolonien var opdelt i 8 afsnit.

Figur 36. Udvikling i antal reder på Rotholmene 1982-97.

Venø

Lokalitetsbeskrivelse

Revler i nordenden af beboet ø ved Struer, Limfjorden, Ringkøbing Amt.

Optælling

24 reder blev optalt 19. maj af Niels Ulrich Pedersen.

Udvikling

Kolonien var under etablering på de nordlige revler medio maj (få reder med 2 æg som max., 7-8 reder med 1 æg og resten uden æg). 10 dage efter var alle reder forladte, sikkert p.g.a. mår, der er påvist i området.

Normalt står der 300-500 skarver på revlerne, men det er første gang, de har forsøgt at yngle. Det er nærliggende at antage, at yngleforsøgene er gjort af fugle fra Rønland Sandø.

Stenklipperne/Agerø

Lokalitetsbeskrivelse

Stenrevler vest for Agerø, Limfjorden, Viborg Amt.

Optælling

32 reder blev optalt 2. juni af Oemig Andersen.

Udvikling

Normalt står der 300-400 skarver ved Stenklipperne i maj måned, men først i maj 1997 kunne der tælles over 700 og redebygning kunne konstateres i løbet af maj måned. Af hensyn til knortegæssene kunne øerne først besøges primo juni. Her konstaterede Oemig Andersen, at alle æg var ødelagte med slag. Der var i alt 74 æg i 30 reder, adskillige reder med 4 æg, hvorfor man må formode at kolonien var forbi etableringsfasen inden den blev ødelagt.

Først i juni var antallet af rastende skarver tilbage på 320.

Det er nærliggende at formode, at kolonien delvis er etableret af fugle, der udvandrede fra Rønland Sandø.

Nordøst

Østlige Kattegat og Øresund

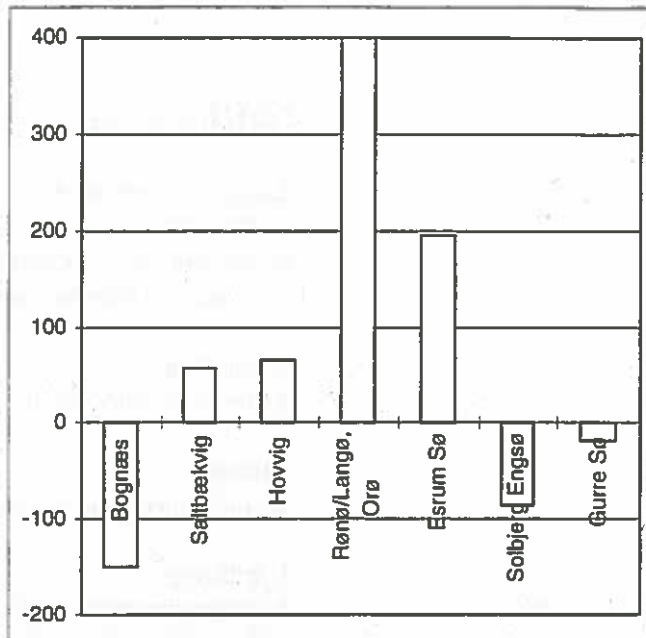
I 1996 eksisterede syv kolonier: Bognæs, Saltbækvig, Rønø/Langø, Hovvig, Solbjerg Engso, Esrum Sø og Gurre Sø.

Optælling

4.224 reder blev optalt i perioden 30. april - 6. juni

Udvikling

En fremgang på 12% (3.760 reder i 1996). Nordøst-regionen er dermed sammen med den vestlige region eneste sted i Danmark, hvor skarverne gik frem i 1997. Fremgangen skyldtes primært, at kolonien på Rønø, der sidste år blev præderet af ræv, i år havde succes på den nærliggende Langø, samt en relativ stor fremgang ved Esrum Sø.

Figur 37. Ændringerne i redeantal i skarvkolonierne i det nordlige Sjælland fra 1996 til 1997

I 1996 gik kolonien på Bognæs kraftigt frem, sandsynligvis båret af flygtende fugle fra Rønø. I år har halvdelen af disse sandsynligvis vendt tilbage til Rønø/Langø.

Man må formode, at der med uheldene for skarverne i området i 1996 (Rønø og Gurre Sø), har været ikke ynglende fugle i området - fugle, der har haft held til at yngle og blive registreret i 1997.

Bognæs

Lokalitetsbeskrivelse

Skovklædt halvø i sydlige del af Roskilde Fjord, Roskilde Amt. Skarvkoloni i træer.

Optælling

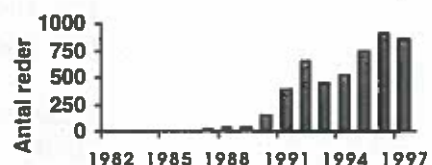
800 reder blev optalt 8. maj af Sten Asbirk.

Metode

Identisk med tidligere år.

Udvikling

Tilbagegangen er i forhold til 1996 på 150 par (16%). Måske er sidste års fremgang og dette års tilbage-

Figur 38. Udvikling i antal reder på Bognæs 1982-97.

gang et udtryk for udveksling af fugle mellem Bognæs og Rønø/Langø.

Øvrige optællinger

I kolonien af fiskehejrer taltes 85 reder (90 reder i 1996).

Saltbækvig

Lokalitetsbeskrivelse

Inddæmmet område nu ferskvandssø nordøst for Kalundborg, Vestsjællands Amt. Skarvkolonien findes i to adskilte områder, Vrøj mod nord ud til havet og i blandet trævækst på sydvestbredden.

Optælling

1.004 reder blev optalt 8. maj af Max Nitschke og Jörn Eskildsen.

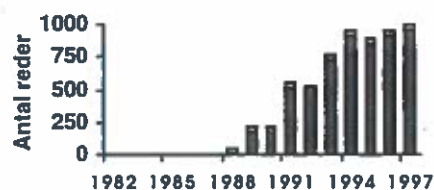
Metode

Identisk med tidligere år.

Udvikling

En fremgang på 6 % (947 par i 1996). Fremgangen er størst ved Vrøj.

Kolonien på sydvestsiden af Saltbækvig var lidt mere koncentreret end i 1996. Koloniseringer i yderkanten af området var opgivet. Til gengæld havde de etableret en lille delkoloni i et hegn lige syd for og ud til vandet.

Figur 39. Udvikling af antal reder ved Saltbækvig 1982-97.

Tabel 14. Antal reder i alt og i delområder af Saltbækvig-kolonien i 1996 og 1997.

	1996	1997
Vrøj (fyr, birk, elm)	147	193
Saltbækvig sydøstside (birk, el, poppel)	800	811
Saltbækvig - total	947	1.004

Hovvig

Lokalitetsbeskrivelse

Lavvandet inddæmning ved Nykøbing S, Vestsjællands Amt. Skarvkolonien findes i træer langs vestsiden.

Optælling

Op til 1.205 reder er blevet optalt af Palle Gravbæk.

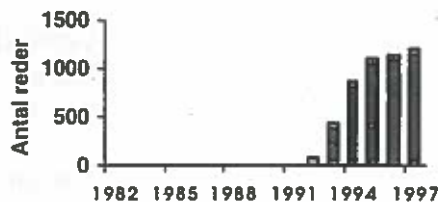
Metode

Identisk med de tidligere år. Kolonien er blevet overvåget dagligt som i de tidligere år.

Udvikling

En fremgang på 5,8 % (1,139reder i 1996): Kolonien har bredt sig mod nord. Redebygningen strakte sig i 1997 over et kort tidsrum modsat så mange andre steder.

I området raster en del unge, ikke ynglende fugle.

Figur 40. Udvikling i antal reder ved Hovvig 1982-97.

Rønø/Langø ved Orø

Lokalitetsbeskrivelse

Øer i Isefjorden, Vestsjællands Amt.

Optælling

434 reder blev optalt 27. maj af Pelle Andersen-Harild. Øen blev atter besøgt 20. juni og 6. juli af Kjeld Petersen m.fl. med henblik på ringmærkning af måger og skarver.

Metode

Identisk med tidligere.

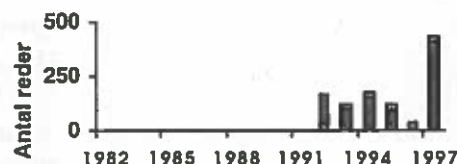
Udvikling

Sidste år fandtes kun 35 reder, der alle var tomme. Det så ud som om rederne var blevet ødelagt af mennesker, men ifølge Kjeld Petersen skyldtes det en ræv. Beklageligvis nåede denne information ikke at komme med i sidste års rapport.

I 1997 var skarvkolonien flyttet til den nærliggende Langø, hvor den dannede 4 subkolonier med indbyrdes kort afstand.

Der var kun unger i 10 % af rederne ved optællingen 27. maj, og kun ganske få af dem var op til en uge gamle.

Ved ringmærkningen 20. juni kunne der kun konstateres ca. 250 par, men der blev dog ikke udført egentlig optælling.

Figur 41. Udvikling i antal reder ved Orø 1982-97.

Esrum Sø

Lokalitetsbeskrivelse

Sumpskov i sydvesthjørnet af Esrum Sø, Stenholt Mølle, Frederiksborg Amt.

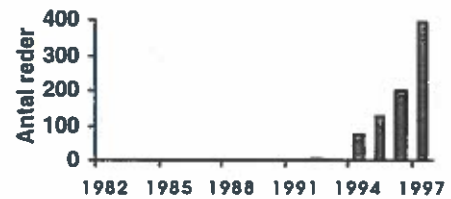
Optælling

394 reder blev optalt 8. maj af Max Nitschke.

Udvikling

Der har været en fremgang på næsten 100 %.

Der var to koncentrationer på 159 par og 235 par, sidstnævnte længst væk fra fugletårnet.

Figur 42. Udvikling i antal reder ved Esrum Sø 1982-97.

Solbjerg Eng sø

Lokalitetsbeskrivelse

Genetableret sø ved Kagerup, Frederiksborg Amt. Kolonien er placeret på øen i søen.

Optælling

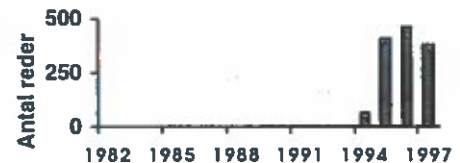
383 reder (6. juni) er blevet optalt af Hans Skotte Møller.

Metode

Identisk med de tidligere år. Kolonien er blevet overvåget regelmæssigt i løbet af foråret.

Udvikling

Der er tale om en markant (over 17%) tilbagegang fra 1996, hvor der taltes 464 reder som det maksimale. Alligevel var kolonien ikke præget af uheld. Der skete en jævn tilgang i løbet af foråret og i en lang periode lå antallet af reder omkring maksimumstallet. 13 reder var placeret på jorden, hvilket ikke er set før i koloniens historie.

Figur 43. Udvikling i antal reder ved Solbjerg Eng sø 1982-97.

Gurre Sø

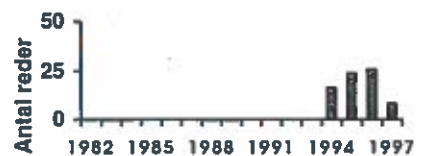
Lokalitetsbeskrivelse

Sø øst for Esrum Sø, Frederiksborg Amt. Skarvkolonien findes på skovklædt ø i søen.

Optælling

6-8 reder konstateret 30. april af Steen Sjøgaard. Fuglene blev bortjaget 1.-2. maj af mennesker.

Kolonien overvåges i øvrigt af Erling Krabbe.

Figur 44. Udvikling i antal reder ved Gurre Sø 1982-97.

Referencer

- Bregnballe, T. (1996):* Udviklingen i bestanden af Mellemskarv i Nord- og Mellemeuropa 1960-1995. - Dansk Ornitologisk Forenings Tidsskrift 90: 15-20.
- Bregnballe, T. og Gregersen, J. (1995):* Udviklingen i ynglebestanden af Skarv (*Phalacrocorax carbo*) i Danmark 1938-1994. - Dansk Ornitologisk Forenings Tidsskrift 89 (1995): 119-134.
- Bregnballe, T. og J. Gregersen (in press):* Changes in growth of the breeding population of Cormorants (*Phalacrocorax carbo sinensis*) in Denmark. - In: N.Baccetti (ed.) Proceedings workshop 1995 on Cormorants *Phalacrocorax carbo*. Supplemento alle Ricerche di Biologia della Selvaggina 27.
- Eskildsen, J. (1997):* Skarver 1996. Danmark. - Naturovervågning. Arbejdsrapport fra Danmarks Miljøundersøgelser. Miljø- og Energiministeriet 33: 45 s.
- Gregersen, J. (1990):* Overvågning af skarver 1989. Naturovervågningsrapport fra Skov- og Naturstyrelsen. Miljøministeriet: 35 s.
- Gregersen, J. (1992):* Overvågning af skarver 1990-1991. - Naturovervågningsrapport fra Skov- og Naturstyrelsen. Miljøministeriet: 63 s.
- Gregersen, J. (1995):* Skarver 1992-1994. Danmark. Naturovervågning. - Arbejdsrapport fra Danmarks Miljøundersøgelser, Miljø- og Energiministeriet: 27 s..
- Gregersen, J. (1996):* Skarver 1995. Danmark. Naturovervågning. - Arbejdsrapport fra Danmarks Miljøundersøgelser, Miljø- og Energiministeriet 12: 32 s..
- Veldkamp, R. (1997):* Cormorants *Phalacrocorax carbo* in Europe - a first step towards a European management plan. - The National Forest and Nature Agency, Denmark, and The National Reference centre for Nature Management, The Netherlands: 99 pp + Appendix 69 pp.

Arbejdsrapporter fra DMU. Vedr. naturovervågning er hidtil udkommet:

- 8 Thalund, J., 1995: Årsrapport 1994. Langli. 75 s. Pris: 50 kr.
- 9 Gregersen, J., 1995: Skarver 1992-1994. Danmark. 27 s. Pris: 30 kr.
- 10 Gregersen, J., 1995: Årsrapport 1994. Vorsø. 57 s. Pris: 50 kr.
- 11 Jensen, J.S., 1995: Bundvegetation 1994. Tipperne. 28 s. Pris: 30 kr.
- 12 Gregersen, J., 1996: Skarver 1995. Danmark. 32 s. Pris: 30 kr.
- 13 Hels, T., 1996: Brune Frøer 1995. Danmark. 16 s. Pris: 30 kr.
- 14 Clausen, P. et al., 1996: Jagt- og Forstyrrelsesfri kerneområder for vandfugle. Danmark. 60 s. Pris: 50 kr.
- 15 Risager, M. og Aaby, B., 1996: Højmoser 1995. Danmark. 89 s. Pris: 50 kr.
- 16 Jensen, J.S., 1996: Bundvegetation 1995. Tipperne. 25 s. Pris: 30 kr.
- 17 Tougaard, S., 1996: Sæler 1995. Vadehavet. 16 s. Pris: 30 kr.
- 18 Rasmussen, T.B., 1996: Årsrapport 1994. Suserup. 55 s. Pris: 40 kr.
- 19 Wind, P. og Ballegaard, T., 1996: Orkidéer 1987-1995. Danmark. 97 s. Pris: 50 kr.
- 20 Kjeldsen, J. P., 1996: Ynglefugle 1995. Vejlerne. 85 s. Pris: 50 kr.
- 21 Wind, P. og Ballegaard, T., 1996: Overvågning af overdrev 1995. 92 s. Pris: 50 kr.
- 22 Nielsen, H. H., 1996: Årsrapport 1995. Vejlerne. 98s. Pris: 50 kr.
- 25 Rasmussen, L.M. & Thorup, O., 1996: Ynglefugle 1995. Vadehavet. 28s. Pris: 30 kr.
- 30 Degn, H.J., 1996: Ændringer af vegetationen 1954-1995. Randbøl Hede. 128 s. Pris 60 kr.
- 31 Pihl, S. et al., 1996: Tællinger af vandfugle 1995/96. Danmark. 20 s. Pris: 30 kr.
- 32 Laursen, K. & Frikke, J., 1997: Optælling fra fly af rastende vandfugle og menneskelige aktiviteter 1991-95. Vadehavet. 46 s. Pris: 40 kr.
- 33 Eskildsen, J., 1997: Skarver 1996. Danmark. 45 s. Pris: 40 kr.
- 35 Kjeldsen, J.P., 1997: Ynglefugle 1996. Vejlerne. 85 s. Pris 50 kr.
- 36 Olsen, K., 1997: Årsrapport 1995. Tipperne. 72 s. Pris 50 kr.
- 37 Rasmussen, T.B., 1997: Årsrapport 1995. Suserup. 54 s. Pris 50 kr.
- 38 Hansen, M.J. & Thalund, J., 1997: Årsrapport 1995. Langli. 75 s. Pris 50 kr.
- 39 Thorup, O., 1997: Ynglefugle 1994. Tipperne. 87 s. Pris 50 kr.
- 40 Amstrup, O., 1997: Ynglefugle 1995. Tipperne. 72 s. Pris 50 kr.
- 41 Gregersen, J., 1997: Årsrapport 1995. Vorsø. 49 s. Pris 50 kr.
- 42 Dahl, C., Jensen, J.P., Larsen, H.S., Lawesson, J., Mark, S., Mogensen, B., Münier, B., Møller, P.F., Rune, F., Skriver, J., Søndergaard, M. & Wind, P. 1997: Indikatorer for naturkvalitet. Midtvejsrapport. Danmark. Pris 50 kr.
- 43 Petersen, J. Ryge & Knudsen, H., 1997. Årsrapport 1996. Tipperne. 74 s. Pris 50 kr.
- 44 Amstrup, O., 1997. Ynglefugle 1996. Tipperne. 70 s. Pris 50 kr.
- 45 Skov, F. et al., 1997: Basismonitoring af Kaløskovene 1993. 117 s. Pris 50 kr.
- 46 Risager, M. & Aaby, B., 1997. Højmoser 1996. 95 s. Pris 50 kr.
- 48 Wind, P., 1997. Overvågning af overdrev 1996. Danmark. 49 s. Pris 50 kr.
- 50 Jensen, J. S., 1997. Bundvegetation 1996. Tipperne. 28 s. Pris 30 kr.
- 51 Thorup, O., 1997. Ynglefugleoptælling 1996. Vadehavet. 43 s. Pris 40 kr.
- 52 Heide-Jørgensen, M.P., Mosbech, A. & Teilmann, J., 1997. Sæler 1996. Østersøen, Kattegat og Limfjorden. Pris 30 kr.
- 53 Tougaard, S., 1997. Sæler 1996. Vadehavet. 17 s. Pris 30 kr.
- 55 Rasmussen, L.M., 1997. Trækfugle i Tøndermarsken 1994-1995. Tøndermarsken og Margrethe Kog. Pris 50 kr.
- 56 Rasmussen, L.M. & Gram, I., 1997. Ynglefugle i Tøndermarsken 1995. Tøndermarsken og Margrethe-Kog. Pris 60 kr.
- 57 Rasmussen, L.M. & Gram, I., 1997. Ynglefugle i Tøndermarsken 1996. Tøndermarsken og Margrethe-Kog. Pris 60 kr.
- 58 Ravn, P., 1997. Monitorering af markfirben *Lacerta agilis* 1995-1996. Sjælland. Pris 45 kr.
- 59 Wind, P. & Ballegaard, T., 1997. Overvågning af danske orkidéer 1996. Danmark. Pris 60 kr.

Samarbejdsrapporter fra DMU vedr. naturovervågning. Hidtil udkommet:

- Jacobsen, E.M., 1996: Punkttællinger af ynglefugle i eng, by og skov 1995. 47 s. Pris: 40 kr.
- Jacobsen, E.M., 1997: Punkttællinger af ynglefugle i eng, by og skov 1996. 51 s. Pris: 40 kr.

